

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortúra 1868. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bályegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Vogliernál (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában.
Nyilvtéri csikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Pest, február 28. 1868.

(D.) A magyar esküdtzéki intézmény, a vélemény- és gondolatszabadságnak érett nemzeteknél e legbiztosabb palladiuma, a tegnap itt Pesten áment a legnagyobb ki-sérleten.

A tárgy volt Kossuth váci levelének közlése, s a vád alapja az e levélben lenni állított fölségsértés és lázítás.

Meggondolva azt, hogy a magyar nép Kossuthot ma is mennyire bálványozza, s hogy történelmi működésének különböző phasisai mily benyomást hagytak hátra mindnyájunk szívében, kinek műve egy részéről maga legnagyobb hazánkfi nyilván elismer-te, hogy fenn fog maradni a nemzet hálás emlékeztetésében; meggondolva mindezt csoda volna-e, ha ily tekintély legújabb föllépésé-nek megítélésénél a vélemény függetlensége ingadozni kezdett volna, főként oly egy-szerű polgárokból álló törvényszéknek, mint az esküdtzék, hol a politikai szenvedélyek hullámai igen könnyen, sőt többnyire hatás-sal szoktak lenni, s hol a codex semmi egyéb, mint a józanokosság és közvélemény?

És pedig kétségtelen, hogy az esküdt-zék némileg a tömeg erkölcsi nyomása alatt áll, mert roppant népség tödült a hely szí-nére, mely nemcsak a karzatokat, de a folyó-sót is megtöltötte, s e tömeg nem viselte magát azon objectivitással, melyet ily fontos szempillantásban a hallgatóságnak követnie kell, sőt az elnök kénytelen volt kétszer utasítani rendre a hallgatóságot, melyből töb-ben adták helyeslésüket a vádnak épp azon pontjai iránt, melyek az incriminatio tár-gyát képezték.

E tömeg, e zajongás valóban megpró-bálták ezen polgári intézmény képességét, s az esküdték függetlenségét; megpróbálta azt, ha van-e képesség a nemzet közvélemé-nyében a szabadságot a renddel párosítva fogni fel és védeni.

Védeni a szabad-vélemény jogát, de visszautasítani a korona és törvény iránti tiszteletlenséget, porázra vetni a szabados-ságot, s biztosítani izgatások s lázítások el-len a rendet, az alkotmányos szabadságot, a miken egyedül sarkallik nemzetünk jóléte s előhaladása.

Az esküdtzéki intézmény, ha érett reá a nemzet, a szabadság nagyszerű vívmánya. A rendes forumokat könnyen gyanúsítják a szélsőbb izgatások, hogy valamely kormány zsoldjába adták magokat, hogy félve a ke-nyérvessztéstől, lelkiismeretüket tagadják meg stb.; de az esküdtteket ilyesmivel gyanúsítani éppen nem lehet, azok független polgárok, kiket nem a kormány választ ki, kik a kor-mánytól mit sem várnak, kik bírakká lesz-nek azért, hogy védjék azt, a mi mindnyá-junknak drága — a haza nyugalma, a törvé-nyes rendet, s a megsértett egyesek becsü-letét; az ő szavuk a közfelfogás a közvéle-mény nyilvánulása, mert ők sorrend szerint bíraskodnak a nép azon részéből, a mely önállással, családi tüzhelylyel bír, s melyet a törvényes rend fenntartására egyedül házi istenei ösztönöznek.

E törvényszék, a közvélemény e foruma ítelt most egy politikai horderejű cikk felett, melyben a közvádió a fölség megsértését, s lázítást látott.

Az olvasó közönség látni fogja talán e cikkel egyszerre a vádiratot*) a mely szint-oly erős dialecticával mint hatályos érvekkel van szerkesztve, s oly férfiu tollából, kinek jeles multja kezkeskedik egy szabadelvűségé-ről, mint hazafiságáról, s ki multjára ezuttal is emelt fővel hivatkozhatott.

Nincs célunk itt annak bírálásába bo-csátkozni, ha valjon e kérdésben az esküdt-zék helyesen-e vagy helytelenül ítelt, ezt az ülésről tudósítás elolvassása után mindenki saját meggyőződéséhez képest fogja meg-ítélni, s így kérdésen kívül igen sokan lesz-nek, kik egyetértének a vád érveivel, felös-merik, hogy a vádlott e cikkben a dynastia joga volt sértve, s az engedelmességre pro-vocált megyéken az iró ellenszegülést s ren-detlenséget, a törvény elleni tiszteletlenséget akarván provocálni, a haza nyugalma, a békés alakulásának megzavarására törekedés,

s a „M. Ujság“ szerkesztője ezen törekvés propagandistájává vált; míg viszont lesznek sokan, a kik azt mondják, hogy a szabad vélemény által ejtett sebet talán a szabad vélemény hegyesíti, s a magyar közönség elég érett megbírni a szabadságot, s magát bár-mily hatalmas izgatás által félrevezettetni nem engedi, a minthogy ez kitűnt ezen váci levél esetében is, midőn az az egész királyságban csak is Hevesmegyét s Abony városát ragadta tulzára, de föl nem forgatá Magyarország nyugalma, s a polgárok loy-alis érzelmeit forradalmi hangulattal nem cse-rélte ki — a miért is jobb volt volna számba nem venni az egész dolgot, s inkább engedni a szabad vélemény tulkapását, mintsem pört kezdeni oly korán a politikai vélemé-nyek korlátozására. Lehetnek szintén, kik úgy vélekednek, hogy Kossuth 1849-et kép-viselvén, mindenki tudja róla, hogy ő dynas-tia-ellenes, s így incriminált mondatában egy történelmi tény volt kimondva, s miért ne lett volna szabad kimondani hirlapban oly dolgot, a mi köztudomásu dolog? Az utóbbi véleményen levők kérdésen kívül hibáztatják az esküdtzék ítéletét, s Bösörményi felol-doztatását várták volna; egyet azonban senki sem tagadhat, azt, hogy e kérdésben az es-kiútszék egy akarattal és függetlenül ítelt.

Egy akarattal, mert egy ellenében 11 szavazat döntött, s függetlenül, mert oly ele-mek, melyek az utóbbi nézetek voltak, meg-kísérlék az esküdtzékre pressiót gyakorolni, a midőn a bevádolt tételeket helyeslő zúgás-sal fogadták, azonban az esküdtzék nem a demonstratiók, hanem az érvek által határoz-tatta el magát.

Az esküdtzéki intézmény kiválólag azért üdvös, mert kizárja a politikai marti-romság fogalmát. Független polgárokból áll-ván e forum, ítéletének nincs a közvélemény-re azon visszatetsző hatása, mint a kormány által alkotott forumok ítéleteinek; a polgárok befolyása az, hogy valamely tény bűnös-e vagy nem? A bíróság csak akkor szabja meg a büntetést, ha a közvéleményt kifejező esküdtzék kimondá a „bűnös“-t.

Ez eljárás ellen senkinek recriminálnia nem lehet, mint nem lehetett a régi néptribun-„véto“-ja ellen. Ez intézmény a legszabad-elvűbb intézménynek van elismerve, s általa a politikai elitelték martirkoszorúja lön szét-tépve, mert tartozik az államban mindenki a szabadság azon mérvit használni s azon túl nem csapongani, melyet a polgárok a haza nyugalma nézve illetékesnek ítélek.

Nem lehet tehát az esküdtzék ítélete ellen semmi kifogásunk, s a helyzet és vi-szonyok fontolóra vétele mellett meg kell hajolnunk függetlensége előtt, mely által ezen intézmény tekintélyét inaurálta, azonban nézetünk szerint, midőn az esküdtzék ki-mondá a bűnös-t, ezáltal a rend és törvényes-ség érdekének elég van téve, a polgárok véleménye ítélvén azon cikket felségsértő-nek s lázításra hatónak, s constatálván ez-által, hogy a szabad vélemény ezen tégig nem csaponghat, mert itt már a polgárok nyugalma kockáztatja. Most már kevésbé kérdés az, hogy egy végrehajtott tényt a törvény inkább vagy kevésbé boszuljon meg, a rend elve győzött az esküdtzék által, s a büntetés maga lehet már minél irlama-sabb, a mit az elitelt szerkesztőnek beteges-kező állapota tekintetbevételével kellene mér-sékelní.

A „Hazánk“ s programja.

A „Hazánk“ szives volt tudomásul venni a napokban ellene irányzott, de nem ellenséges, sőt — egy hiszem — elég jó kedéllyel tett igény-telen reflexiómat, s oly méltánnyalról szól lapunk-ról, hogy lehetetlen nem elégtételül nem fogadni a bal-közép pártkülönység szives elismerését ak-kor, midőn más lapok csak ignorálni vagy — a mi még rosszabb — kiesinykedő szurkálásokkal zsi-basztani hajlandók a „K. Közlöny“ komoly tö-rekvését.

Nemes felfogás a pártlapok egymáshoz vi-szonya is hivatásáról, s taticának sem rossz ez ama lapról.

Ha a „Hazánk“ oly szívélyes és velünk „öröm-mel szorít kezét“, ha elismeri, hogy a „K. Köz-löny“ végre is egy „szabad és független meggyő-ződéssel bíró közlöny“, bizonyára tiszta kezét so-

rit, mely azt mindig tisztelettel viszonzandja, s bizonyára ez sem pártjának, sem a hazának nem ártand, mert a kölcsönös figyelem s megbecsülés nemcsak tűrhetőbbé teszi az irodalmi eszmecseré-különbben sem tövistelen terét, hanem megóvja al-kotmányos életünket s szeretett hazánkat attól a veszélytől, mit számára akarva nem akarva úgy is eléggé előkészítenek mindazok, kik az eszmecseré nemesebb formáitól eltérve, méltányosság helyett ildontalansággal, szellem helyett nyerseséggel, esz-mék helyett hazafi önértzet ledörgő hyperpatriotis-mussal lépnek fel, s kavarják a magyar közvéle-ményt oly irlamatlanul, hogy ha ez — t. i. a szélső párti — politizálási modor még sokáig így tart, pártkülönböztetnek pártkülönbözéssé fajul, s beköszönt hazánkra a Guelfek- és Gibellinek harcza — követ-kezményeivel együtt.

A „Hazánk“ egyike azon kevés lapoknak, melyek e tekintetben jó példával mennek elől, s annyira mentnek látszik a pártérzelmek gyöngesé-gétől, hogy lehetetlen ellentállanunk a rokonszen-vnek, mely felbi: barátságosan közeledni, s oly ké-telyek elosztatására kéri fel, melyek programja felett nem egy gondolkodó ember szemei előtt le-begnek, s melyek fenntartása éppen a bal-középnek válik hátrányára.

Akár hány ember van, a ki azt vallja, hogy a bal-középhez tartozik, s oly rettenetes tisztában van magával, hogy mikor vitatkozni kezd, hát ki-sűl, hogy tulajdonképp a „Hon“ s közbe-közbe a „Magyar Ujság“ töltényeivel van tele a patrontása, s ha valaki arra figyelmezteti, hogy nem a bal-közép, hanem a szélső-bal álláspontja az, a mivel oly igen „tisztában van“, még rossz neven is veszi. Ez nem csak comicus, hanem veszélyes is, s a bal-középnek éppen nem válik előnyére, mert annyi bizonyos, hogy nem az ő eszméinek szerez keletet és diadalt.

Megvallom mindig ambícióm volt, nem a diva-tos nagyszavak emberei közt keresni népszerűséget, hanem inkább a gondolkodó hazafiakhoz sorakozni bár utolsónak. És imé, habár gyöngye felfogásom-mal sikerült egy s más dologgal tisztába jönnöm, én is azokhoz tartozom, a kik maig sincsenek tisz-tában a bal-közép programjával; csakhogy engem nem tartóztat vissza az álbuság őszintén bevallani gyöngeségemet.

Ezért voltam bátor bevallani, hogy a mivel tisztában vagyok, az Deák Ferencz, a jobboldal álláspontja, de a „Hazánk“ programjánál a „Hon“ é is érthetőbb előttem, s itt bizony nem ártana, ha a bal-közép közlönye sietne szabatosan kifejteni programját, nehogy majd saját hívei is félreért-sék napiparancsait.

Részemről csak ismételtetnem: értjük, hogy mit nem akar a bal-közép, de nem azt, hogy tulajdonképp mit akar s hogyan akarja gyakor-latilag?

S imé, mit mond a „Hazánk“ nekünk adres-sált becses megjegyzései záradékán:

„Legújabb számában ellenünk intézett cikké-ben azt is mondja a „K. Közlöny“, hogy ő nem érti a mi álláspontunkat, — azaz, hogy ezt csak Halmágyi Sándor mondja, kinek neve a cikk vé-gén setétlik, s ki csak egyéni nézeteinek kívánja tekintetni azokat, a miket elmondott. Majd talán részletesen fogjuk elmondani azt, hogy mit akarunk mi, a bal-közép. Hogy a „K. K.“ vezérezírkirója nem érti a bal-közép álláspontját, nem egyéni korlátoltságnak, hanem azon bércek-nek akarjuk tulajdonítani, melyek minket egymástól elválasztanak.“

Maga a „Hazánk“ is tehát azon nézetben van, hogy nem fölösleges szabatosan definiálnia politikájukat, s kitűzi maga elibe azon — kétsé-g-telentül — hasznos feladatot, hogy „majd talán rész-letesebben fogja elmondani, hogy mit akar (s ez a boga a dolognak) a bal-közép.“

Vége is, daczára a „bércek“-nek, melyek elválasztanak, egyetértünk legalább abban, hogy szükséges a bal-közép programjának második fejezetét is — melynek címe: „mit akar?“ — s ezzel valódi corollariumát kifejteni.

Kiváncsian várjuk ez igéret beváltását.

De addig is — újabb bizonyítékul annak, hogy nem fölösleges a világosság annak a bal-középi programnak — szabad e egy kedélyes, egyszerű kérdést tenni?

A hires Bachnak — nő, nem ennek a mi át-koztott hirtünknek, hanem — Bach Sebastiánnak fia, Friedmann, nagy művész volt, de sajátszerű gondolkodásu ember. Mondják, hogy halle-i orgo-nista korában egyszer zsebébe tette az orgona kul-csát, beült alant egy padba, s midőn a hívek be-gyűltek a templomba és várták volna a magasztos

hangzatokat, ő szomszédjához fordult suttogó han-gon mondván: szeretném látni ki fog ma orgonálni!

Igy fog-e tenni a baloldal is, ha majd — évek mulva tán — többségre jutva, feladatává válik kor-mányra lépni? zsebébe teszi az orgona kulcsát, s azt mondandja: szeretném látni honnan vesznek most elé többségi kormányt, mely az 1867-diki alapra lépjen!

Komolyan is lehet ezt kérdeni, miután Tisza Kálmán, nagyerdemű hazánkfi, kijelentette, hogy a bal-közép azon ténre, mint kormány, perczig sem ajánlkozhatik lábát tenni.

S komolyan kérdehet: valjon ezen actio a passivitas terén gyakorlati lesz? Nem fogja-e éppen a párt céljának elérését lehetetlenné vagy nehezebbé tenni? Sőt — miután kisebbségi kormány kezébe is adhatnák az orgona kulcsa — nem ve-zetend-e ez magának a parlamentarizmus kormányzat elvének kockáztatására?

Halmágyi Sándor.

Mit csinál Klapka.

Pest, márcz. 2.

Tegnap történt, hogy először láttam a „Nép zászlója“ című politikai hetilapot. Tetszett nekem az a democraticus kiállítás, a barna itatós papir, s bizony itt volna az ideje, hogy más lapok se üz-nének oly biábhaváló luxust a fehér papírral, mely csak a lapot drágítja.

Azonban engem főleg a vezércikk érdekelt. Kiváncsian olvastam végig a „Mit csinál most Klapka?“ föliratú főcíkkel: tudni akarván, minő kosztra akarják fogni a magyar népet, s mily mo-dorban szólnak azon osztályhoz, mely a szót szo-ros és betű értelemben szokta venni, s nem igen tudja megkülönböztetni, mi csak cikkirási frasis, csak eseten negatív, vagy csak pingált gombóc, mely a csapszék czégerén jól áll ugyan, de lenye-lésre nem alkalmas.

Ugy látom, hogy Áldor Imre úr cikkében, mint vörös fonal húzódik át a folytonos megkülö-nböztetés, a szegény és gazdag ember között. Klapka gazdag és generalis, a nép pedig azon szellér, a ki szájától megvonta a falatot s oda teszi a haza oltárára. Hogy a szélső baloldalt a gazdag pesti polgárok által kiadott lap szokta vádolni.

Egészen új tünemény ez egy magyar néplap-ban. A szerkesztők feltöltik magokat a szegény nép pártfogóinak a gazdagok ellen, kiknek finan-czai és adóexceutorai vannak, a nép pedig nyög és tengődik a nyomorban. Mintha csak az opera-beli profétában szereplő Anabaptisták kantusát hal-lanám: Ad nos, ad salutarem undam venite! — Az egész világon mindig ez volt kezdete a bellum ni-hil habentium-nak.

Hanem legszebb ezen cikkben a rövid tör-ténetírás Klapka György 1866 ki expeditiojáról. Azt mondja: „Klapka György egy kis csapatát át-lépte az ország határát, s a fegyvertelen nemzetet felkelésre hívta: de a nemzet nem hajlott taná-csára.“ A nép így felelt: „Nem forradalmat aka-runk mi, hanem a 48-ki törvények visszaállítását követeljük, ezt Isten segélyen és saját kitartásunk forradalom nélkül is ki fogja vívni. Így felelt a nép, és ezer szerencse rá nézve, hogy így felelt.“

Megvallom, hogy az ily mérvben kifejezett „gutgesint“-ség nagyon meglepett engem. Meglehet ugyan, hogy a „nép“ körülbelül ilyesmit felelt volna Klapka proclamatiojára; de historiai tény, hogy még itt Pesten, oly körökben is, hol előbb megtudnak valamit, mint a tulajdonképi „nép“: jóformán csak akkor hallották meg egész bizonyossággal a sza-bad csapatok átlépését a határon, a midőn Nikols-burgban a békeelőzmény megkötöttet, s ez által az expeditio rögtön elveszté minden jelentőségét. Hogy lehet tehát ezen epizódot úgy állítani elé, mintha a „nép“ már megolvasta és megértette volna Klapka felhívását, s már arra adta volna meg for-mulázott választát.

E sorok írója igaz barátja a létrejött ki-egyezkedésnek: hanem nem tartozik azon alszen-teskedők közé, kik most afféle mondvaacsónál loy-alitást fognak rá az 1866-ki közvéleményre, mely az országgyűlés bazaküldése miatt a kétségbeesésig ingerült és elkeseredett volt. Szeretem a loyális embert, de magam nem árulok macskát a zsákbán, s csak azt mondom, hogy tekintve az akkori álla-potokat, csak akkor tudtuk volna meg igazán, mit felel a nép, ha Bécsben az óvatos politika meg nem köti a békét, Klapka pedig kijöhet a hegyek közül, s csapatával leereszkedhet, úgy circiter Losonc vidékeig.

Czikkiró nem tulajdonítja aljas indoknak azt, a mi Klapka Györgyöt a közönséges szerződés el-

*) Mult számunkban közöltük.

Szerk.

fogadására ösztönözi: hanem csak nem érti a tábornok magaviseletét.

Bizony nem sok jártassága lehet czikkírónak a gyakorlati utat követő államférfiak megítélésében: különben tudná, hogy a politikában mindig a siker azon cél, mely felé törekedni kell. Az ábrándozás maradjon a poetáknak.

Előtte az az igazi politikus, a ki mindig „azon ponton szolgálja a hazát, a hol legtöbb jót vél kieszközölni.”

Azért teljesen értem Klapkát, a ki 1866-ban a lelki vakussággal és megátalkodottsággal megvert bécsi centralizáció megbuktatására, egyszerűen azon térére lépett, melyen hite szerint sikert remélhetett. Nem ismerhetem a befolyásos körök titkait, de szabad gyanítanom, hogy az 1866-ki magyar legio dogmái, az azokból nyert tapasztalások, intések és figyelmeztetések legalább is birnak oly hatással a későbbi változások előidézésére, mint Madarász úrnak, akármelyik pattogó dictioja a képviselőházban.

Azt hiszem tehát, hogy az ország éppen úgy értette Klapkát 1866-ban, mint mai nap. Ott látja ma ezen férfiat, a ki a kardot és tollat egyenlőképp tudja forgatni, a hol a nemzet legjobbjai állnak, s a hol a létező viszonyok között egyedül tehet valaki igazi hasznát hazájának. Nem tartuffeskedett, nem játszott az ultraloyalist akkor, a midőn nézete szerint a forradalmi eszközöket a kétségbeesés igazolni látszott: de a midőn aztán kész lett az szinte kiegyezkedés, örömmel és megelégedéssel érkezett vissza, s azóta erejét és tehetségét a közügy szolgálatára szenteli.

E. L.

Tapasztalatok

az 1854-dik év június 21-éről kelt legfelsőbb cs. kir. urbéri nyiltparancs némely czikkeinek, csak illetékes hatóság útján eszközölhető megváltoztatása és, magyarázata érdekében.

(Folytatás az előző lapról.)

17. A tagosításról szól az urb. nyiltp. 6. és 8-dik szakasza és megrendeli az 59-dik § ban, hogy a tagosítás csak akkor keresztülvihető, ha valamely határ kétharmadának tulajdonosai kéri a tagosítást, s hogy a tagosítással egybekapcsolva lehet a közhelyek és erdők osztályát, úgy az urbéri egyes perek ellátását is keresztülvinni.

Hogy a tagosítás 1848 előtt is, a midőn minden nemes több urbérrel birt, mint a mennyire szüksége volt, mily szükséges volt, tanúsítja azon körülmény, hogy az előre látó és jobb gazdáink már 1848 előtt számos tagosítást bevégezték, hogy mennyire szükséges pedig az urbéri viszonyok megszüntetése az egyenlőségi elvek kimondása után — tanúsítja Anglia és Poroszország, valamint Franciaország, egy minden más műveltség európai országok rendelkezése, melyekben, mint például Poroszországban 1831-ben 15 évre határozottat, hivatalból, rendes adózási úton, minden rendű birtokok által fedezendő költségekkel az egész országban minden helységek határait tagosítani. Hogy mily szükséges Erdély szerencsétlen országában minden különbség nélkül általánosan a tagosítások keresztülvitelét hivatalos közbejvetel mellett, legfennebb 10 évekhez kötni és töstént megkezdetni, igazolják a következő körülmények:

a) Felsőleges fejedelmünk az 1854. jun. 21-ki urb. nyiltp. által, valamint Erdély volt kormányzó és helytartói, különösen 1855-beli 9557. és 1856-9738. helytartósági számok alatt elég jó akarattal s tiszta atyai szándékkal nyitának utat és pártolák az egyedül a gazdaságot virágoztatóvá tehető tagosításokat, — az 1858. 1859. 1860. és 1861-beli urbéri főtörvényszéki ülnökök b. Jósika Lajos és b. Apor Károly idős a. áldozatot nem kímélve, a legátavolabbi vidékeken személyesen jelentek meg, a szabályszerű élethez nem szokott népet fogékonytá tenni a tagosítás czélarányossága iránt, s meggyőzni arról, hogy fele idejöknek, egyebeket nem tekintve, a tagosítás által meg van nyerve, gazdaságon kívüli egyéb teendőik számára, — a mindig nagy emléktű herceg Schwarzenberg és herceg Liechtenstein Frigyes erdélyi kormányzó érdeműl tulajdoniták s dícsérő oklevelekkel tisztelték meg a tagosítások kivételében segédül szolgáló politikai járás-főnököket, s mégis azon alig 100-ra menő tagosítások, melyek azon urak befolyása alatt sikerültek, egyedül az említettek igyekezetének és jó indulatának tulajdoníthatók, csekély győzelemmel koszorúzták fáradaimainkat, mivel a fennebbi csekély szám is, melynek alig egyharmada van végrehajtva, a többiek a jelen, minden részvét s lágymeleg eljárás mellett egy egész emberi élet alatt nem lesznek bevégezhetők, — 1861-dik éven kezdve csak is a Kolozs-, Torda- és Küküllővármegye felsőkerületi törvényszékei hazafias buzgalmának és kitartásának és e részben is meg nem tagadható ügyes és czélarányos bánásmódjoknak lehet és kell is a törvények és az illető birtokosok nevében köszönetet nyilvánítani a birtokrendezésért.

b) A felhatalmazottak egy része és a képviselőket s felelősekre engedett s elfogadott minden törvényes ismeret nélküli, az urb. törv. utasítás 160. §. szabálya ellen országszerte eltűrt és faluról falura járó felhatalmazottak kifoghatatlan bánásmódjának tekintik a tagosításokat, s nem hallottam még alperesi, vagy is népüggyvédet, ki tekintve Eu-

ropa civilizációját, tekintve a földművelésből élő országunk népei felébe nőtt szomszéd népek mivel gazdagság-folytatását, ki tekintve különösen azt, hogy a magyar, de legnagyobb számmal az oláh volt urbérek szeretszét, a határokból elszórt fekvőket egyenkint eladják és elpusztítják, ki tudva azt, hogy sokkal könnyebb egy helyre, mint 30 helyre jutni egy nap, megmagyarázta volna érthetően hasznos és czélarányos okokkal védenemének a tagosítás czélarányosságát, ki bár egy tagosításba valahol beleegyezett volna, egyszerű, természetes igazságok alapján, hanem igen hosszas évekeni hurcoltatás után, drága áldozatok árán.

c) 1848-ig Erdély minden lakosai, úgy szólva, patriarchalis közösségben éltek és használták különösen a közhelyeket, legelőket és ugarokat, hanem tudni kell azt is, hogy 1848-ig a nemes földesúr adót nem fizetett, s nem is voltak meg a száma nélküli terhes mellék-adók, úgy az urbéres is alig egynegyedét fizette mostani adójának, — előállott 1848, a földesúr birtoka majd fele, ha nem egész jövedelmét is adóba kell hogy adja, az urbéres terhei is négyszereződtek, sőt ötszörözödtek, s mindezeket az 1848-ig is megvolt földterületeknek kell fedezni, belőle kell kisajtolni, a mi más képpen nem történhetik, hanem ha az ugarrendszerrel, a földet pusztán hagyásával felhagyva, mindenki használja fekvő birtokát a hogy tudja, a hogy tehetsége engedi minden évben, hogy mily módon lehet a könnyű élethez szokott urbéres és sok másokat is ahoz szoktatni, hogy marháját a más tulajdonába be ne hajtja, hogy cselédjé, sőt ő maga is a máséhoz ne nyuljon, hogy mily módon lehet kivinni, hogy elszántások, naponta birtokháborítások, kész vetések levágása, kész szénaboglyák és kalongyák elhordása megszüntessék s egy vékányi töröküzvetést teljes betakarítása felől biztos lehessen, azt kérem mondják meg az illető megyei politikai hivatalnokok és törvényszéki minden fokozatu bíróságok; a kiknek, ha nem fele, de egyharmada bizonyosan, folytonosan elősoroltam kihágások büntetésével s a tulajdon megőrzése körüli teendőkkel foglalkoznak, s mégis e hazai birtokos osztályának háromnegyede bizonyosan meg kell hogy vallja, miszerint a tagosítatlan határokbani fekvőin létező mindennemű termékek, hacsak minden föld mellett külön őrt nem tart — mindennapi károsításoknak vannak kitéve, s most, midőn a függés nem általános, de sőt alig részletes is, nincs más eszköz a tulajdon szentsége, az egyesek birtoka, a nemzetiségek érdeke, a közérdekeség megővése és a mindennapi vált kihágások megszüntetésére, mint az általánosan és országosan kimondandó kényszerű tagosítás, még pedig ez annyival inkább; mert:

d) Az 1848 ki év után az állambiztartás, az állam szükségai, az egyes országok hivatali és mindennemű köztisztviselők kiadásai, az 1848 előttiekhez hasonlítva többszörözödtek, és ennél fogva az egyes honpolgároknak is többszörözött; de igaz alapon nyugvó adókat tartozván hordozni és fizetni ezeket törvényes és igazságos, semmi más úton nem lehet kitudni és tisztázni, hanem egyedül, és csak egyedül az ok és törvényszerűleg bevégzett tagosítás után, — a mikor, valamint a föld tiszta jövedelméből, úgy a rendszerint előforduló eladásokból az államnak fizetni kellett részletek semmi időben és semmi szín alatt el nem tagadhatók, s a mikor, valamint a nemes földbirtokos, úgy a más köznép is, mert csak a kiszakasztott és birtokában adott földre van szorítva, kettőzött szorgalommal dolgozza sajátját, s a mikor lehet, végtére a minden népek biztonságát legjobban előmozdító telekkönyveket is a legnagyobb pontossággal és részrehajlatlansággal felállítani és létrehozni — különben ez is, vagy idő előtti, s megújítani kellett, vagy ok nélküli terü.

A fennebbiek valának nézeteim 16 évi tapasztalat után, és e haza népeit szerencsétlen ellenkezésben tartó urbéri kérdések felett, a melynek, ha tekintetbe vétetnének, ha mind szorosan teljesített rendeltetésének is, — ha a kormány az illető minden rendű hivatalnokoknak felelősség terhe alatt a törvények betű szerinti megtartását haladék és tétozvász nélkül teljesítését meg nem rendeli, ha valamint a régi, úgy az új törvényekben is tökéletesen jártasokat és ért lelkűt és eszt bírákat nem állít, ezen ügyek ellátása- és kezelésére, s mint az egész országot érintő, az illető kormányzók főbb kötelességeitől nem rendeli, mind csak papirosan maradnak, a mint történi 1861 óta.

Az erdélyi 1848-ban saját jó indulatjából az urbéresek felszabadítását, személyi és törvény előtti egyenlőségre magához az urbéreseket főlemelő törvényt hozott, s kimondott birtokossá a fennebb általam ajánlott, s úgy az egyes kötelezettek, valamint a népesség egy része életfenntartási módját közvetlenül érintő áldozatok majd zúgolódás nélkül meghozta, mert jól tudja, hogy

a) bár az urbéri nyiltparancs s ezzel együtt járó urbéri törvényszéki utasítás és ez érdekében a kényszer kormány alatt is fenntartott hazai törvények az urbéri perek siető ellátását rendelték; hogy

b) bár ugyanezen rendszabályok által a szegődményesek s más fennebb érdekelt kötelezettek által a szolgálmányok minden fenntartott nemei pontosan teljesítendőnek valának parancsolva, éppen ez okból, hogy fel ne gyűljenek s hogy

c) bár az 1858-beli decz. 4-diki 229. számú császári rendelet 4. §-ában „mit der grössten Beschleunigung“ a legnagyobb sietséggel voltak a hátralek-szolgálmányok megváltása, teljesítése és tisztázása iránti kérelmek tárgyalandók, mégis ezenekint hevernek ma is a különböző urbéri perek a törvényszékeknél, a jellemzés mütétén kívül soha különben nem érintve, százanekint elcsúsztat — hét éveket véglegesen tárgyalva, s mégis mindennemű sürgetések dacára e mai napig itélettel el nem látva.

Az 1859. 1860. s azutáni egy-két évében jogerőre emelkedett itéletek alapján a hátralek s folyó szolgálmányok megváltása és teljesítése érdekében különböző tisztségekhez s járáshivatalokhoz beadott százanekinti kérelmek — az alsó-féhvármegyei tisztségnél levőket kivéve, melyek beadások után kevés idővel előirt tárgyalások után elbékélve és elhatározva vannak — ha el nem veszték is, de érintetlen s némelyek tárgyalva ugyan, de itélettel s határozattal el nem látva nyugosznak, a mi nek egyedüli okai a különböző systemák s azok némely szolgálai, a mik s a kik ezekből is politikai zsákmányt csináltak s oda juttatták a nép egy részét, hogy ha a jogosítottak sürgetik a törvények rendeletek fogantatását, a mit nem remélték, s ha a kormány a kiadásukkor igen szelid, s a jogosítottak kárait korántsem fedező, de a bűnös halogatás által felette veszélyessé vált rendszabályokat most minden adózók terhébe nem változtatja, minden ilyen kötelezettek koldusbotra, proletár állapotra jutnak, s a jogosított földesúr mégis kárban marad, bizonyosan feléig törvényes követelésének, a mi bizonyosan egy földesúrnak sem óhajítása, minden egyebeket mellőzve, csupán államnyugalmi és gazdasági érdekből is.

Hanem a midőn a birtokos osztály megint csak a nép érdekében hozná, ezen nemcsak a maga, hanem maradékai nagy hátrányára magát kinőbőthető áldozatot, a midőn a hatalomnak bölcsen kell hatalmát s erejét alkalmazni, a midőn egy erős birtokos közép osztályra az állam érdekében szüksége van, a midőn a birtokos osztály sokkal több birtokot engedett által már is annál, a melyre, mint urbériségre az államnak befolyása s az adózásnál fogva a törvényen alapulva joga lehetett, s most azt adná oda, a mi sajátja, a mi a maga s maradvékai s ezáltal nemzete fennállatásának eszközül van fenntartva; nem egész népért, hanem egyesekért kellene, hogy fölládozza azon birtokot, melyet a közösség megszüntetével a polgári törvények neki biztosítottak, s melyekről Montesquieu III. k. XXVI. könyve 15. cz. azt mondja, Cicero szavai is felhozva: hogy ezen esetben szorosan a polgári törvényekhez kell ragaszkodni, mely a birtoknak paladiuma s igényli a teljes értékbeni kártalanítást, a mely midőn az urb. nyiltp. 24. s ezzel összefüggésben levő 16. 17. 17. és 29. §§ aiban alapított s általam kinézésbe tett, minden levonás nélküli, akár saját erején, akár állam általi megváltással bizonyosan el nem érhető, a kormányknak kell oly módok és segédesszüközökről, mint az általános tagosítás, erdők rendezése, tisztázása- és szabályozásáról, még pedig minden érdekeltet költségen keresztülvie, gondoskodni, melyek által minden birtok biztosabb, czélarányosabb és jövedelmesebb mivelete és rendezése egyedül biztosítható. Feljegyzem a hazai törvények s azutáni legfelsőbb rendeletek alapján, szinte minden hazai törvényszékeknél s hivataloknál 16 év alatti nagyban folytatott gyakorlatom után tett tapasztalataimat, s folytonos utángondolás s megfontolás után hazánk s úgy a jogosítottak, mint a kötelezettek érdekében eszközölhető, a kivitel s alkalmazást könnyítő nézeteimet, melyeknek kényességét tanúsítják az ugyanazon tárgyra tett különböző ajánlataim, hanem ezekből lehet választani, vagy némelyeket egészen mellőzni; de azt már tovább mellőzni s halogatni nem lehet, hogy az erdélyi részekbeli birtokosok s volt urbéresek s e viszonyból származó kötelezettek birtok-használati és szolgalmi jogait biztosító törvények és rendeletek alkalmazása felett kételyek s versengések legyenek; „az itéletek úgy hozassanak, hogy soha se legyenek egyebek, mint a törvénynek szoros értelemben vett szavai, ha ezek a bírónak rideg vélekedései lehetnek, a nélkül élnék egy társaságban, hogy pontosan tudnók azon kötelességeket, melyeket iránta felvállalánk.”

Pápai V. Elek.

Levelezés.

Dobokamegye évnegyedes bizottmányi gyűlés február 17., 18. és 19-dik napjain járt le.

Több közérdekű tárgyakon kívül, egy alispán s egy törvényszéki jegyzői választás is volt kitűzve, s mégis a 200 bizottmányi tagból alig jelent meg 70, jele az érdekeltiség lanyhultságának. A választás is nélkülözötte a szokásos elevenéséget, mit tulajdoníthatni L. F. alispánságról lemondásának, kitől a megye kitüntetett bizalmáért és becsüléséért kitartást várt hivatalos állásában méltánylatul, miután az alkotmányos szervezkedések utógondolat nélkül látszott elfogadni azt. Azonban kiki maga ismervén körülményeit voltaképpen, általánosságban annyi mondható: hogy helyi viszonyainkból elvonható politikai, miként társadalmi szempontokból sajnálatos egy oly correct alkotmányos felfogású, kifogástalan becsületességtől és teljes képzettségtől egyéniség hát-

térbe vonulása, s ha még ott sem foglalna állást, éppen kárhóztatandó lenne.

A főispáni megnyitott beszéd nyomós tételeiben emelék ki állam-életre jutásunk diplomatikai, politikai és socialis lendületeit, melyek Európá rokonzenyes figyelmét részünkre már is megnyerék; tisztelettel emlékezik meg a helyzet és jövő vezér-főbíró, a főbb tényezőkről s a törvényhozás eddigi vívmányairól, a kormány ezekből merített mulködéséből rámutatott az ország jövő közhangulatának támogatása mellett kimondhatatlan eredményeire a biztos haladásnak. Adott egy oldalvágást az indokolhatatlan bizalmatlankodásra s izgatási viselkedésre vonatkozólag, azon hozzátevéssel, miszerint felteszi, hogy a helyes magatartásu Dobokamegyéből senkire sem irányulhat.

A gyűlés magatartása hí volt ez alkalommal is, a megye consolidálódott mérsékelt közszelleméhez: józan felfogás, meleg hazafiai érzület a helyzet előnyeinek és nehézségeinek méltánylása s a jövő kívánalmait körül; bizalom a törvényhozás factorai, az országgyűlés összeműködésre képes pártjai irányában, s támogatási készség az intenciók tekintetében teljesen elismert s eredményeket is felmutatni tudó kormányra nézve.

A mondhatni csak nehaj nemzetiségi surlódásnak egyetlen szikrácskaja perczent fel keresett s nem indokolható ötletből, nem szándékoltatott lángra szítása, de nem is volt lángképes. Csak felhívás esetében szólnának többet e jelentéktelenségről.

Az első nap tárgyai valának:

A közigazgatási főbíró jelentése a lefolyt 3 hó alatti állapotáról a megyének, s a közigazgatási ügykezelésről.

A törvényszéki főbíró jelentése a társas törvényszék egész múlt évi ügyforgalmáról, százanekinti kimutatásokban osztályozva a törvénykezelést, s kezelési számok, mint ügyekre nézve kijelölve az ellátásokat s hátralekakat. Bemutató egyszerű emind a bevett járás-bíróági kimutatásokat is, s nehány e szakba tartozó törvényhozási körbe nem vágó javítandókról véleményeztet. Bizottságok nevezettek ki a jelentések és illető ügykezelési s forgalmi adatok megvizsgálására, s ezek nyomán véleményes tudósítás tételre.

Ezután felolvastatván L. F. volt alispán lemondása s az árvalügyek mikénti kezeléséről leérkezett kormányi intézmény; felolvassa mlt. báró főispán úr is candidatióját, az alispánságra Boér János, Ince József és Munteán Ágoston; az árvaszéki jegyzőségre Butka Dániel, Mán Tivadar és Szűcs Ferenc személyében, s delutánra tűzött ki a titkos szavazat utáni választás, s a szavazatok be-szedésére megalakítván a bizottság.

A keblbi pénztárnok számadása megvizsgálására is bizottság nevezetett.

Felolvastattak a következő kormányi leiratok:

a) A törvénykezés terén történt intézkedésekről, s a újabbak kiállításba helyzetetéséről.

b) A katona sorozási munkálatok megkezdése iránti kir. honvédelmi miniszteri rendelet.

c) A keblbi-pénztár kezelését illető póttusítás.

d) Az adóhivataloknál levő letétemények és becses okmányok s keblbi-pénztárba leendő áttétele iránti főkormányi intézkedés.

e) A bétszemélyes táblánál Erdély részére egy osztály felállításáról, s működésének már meg is kezdetéről szóló igazságügyi rendelet.

f) A tiszteletből megyetörvényszéki ülnökök alkalmaztatása iránti intézvény.

g) A koronázási ajándéknak a segélyzendő honvéd rokkantak, özvegyek és árva közti elosztásánál követendő eljárásról belügyminiszteri intézvény.

Tudomásul vétettek, s az f) alatti ötletből tiszteletből törvényszéki ülnökök kineveztetek: gr. Wass Ádám, Zombori József, Szentiványi László, Mán Tivadar és Schilling Rudolf.

Felolvastattak s a megye bizottmány megnyugvásának jegyzőkönyvileg kifejeztetésével mellett kihirdetettnek nyilvánítottak az 1867-ki XIII. és XVIII. törvények.

Helyesléssel találkozott a megyei tisztség azon ajánlata, hogy a megyebeli több adóhivataloknak egybe, t. i. a számos njvári központba egyesítése kieszközöltessék.

Belső-Szolnokmegye bizottmányának felirata a telekkönyvi munkálatoknak az összes erdélyi részekre kiterjesztése, s azoknál szorosabb értelemben vett bennszülöttek alkalmazása iránt, elvileg elfogadtatott, s a felírás elhatároztatott.

Belső-Szolnokmegye tisztségének meglátalása a Doboka és B. Szolnok területein megoszolva fekvő Csernek és Kecsed helységek egyik megye területébe kebleztetésre iránt, bizottmányi gyűlésünk elébe hozatván, megbízott tisztségünk B. Szolnok tisztségével egyetértőleg előmunkálatot s ajánlatot tenni e kérdésben jövő évnegyedes gyűlésünk elébe.

Sárvás községe a határát rongáló Sajó vize szabályoztatására segélyeztet s a közmunka alóli felmentését kérvén, áttételettel intézkedés végett a tisztséghez.

Végül a különböző bizottmányi gyűlések átiratai s még pár magán panász, megvizsgálás s véleményezés véget áradattak az albizottságnak.

A febr. 19-ki gyűlésről legközelebbi bról, itt még csak annyit, hogy alispánná választott Ince József, és árvaszéki jegyző Butka Dániel.

R. I.

KÜLFÖLD.

Tordamegye, Maros-Ludas, febr. 26-kán, 1868. — A helybeli társalkodó és a maros-bogáthi olvasó egyet javára e hó 22-kén itt tartott tánc-estély, minden tekintetben fényes eredménnyel folyt le. Bárha e napra több közel eső városokban közeledő estélyek rendezettek, mégis a látogatók száma elég nagy volt; bátran ki merem mondani, hogy előtte helyesített azon színvonalra emelkedett, hogy közeledő táncestélyeket is rendez, soha ily kielégítő táncestélyt nem rendezett, senki ajkáról panasz nem hangzott; de hát hogyan is bangzott volna, mikor a helyiség elég kényelmes, a szobák berendezése egyszerű és éppen ezért nagyon eszesen; a zenészek, czukrászat, konyha stb. igen jó volt; maga a mulató értelmiség pedig, fényűzés nélkül öltözködött, oly jól vette ki magát, hogy bármely nagy városi vigalomnak is díszére vált volna, s mi több, semmi legkisebb részben a jó kedv semmi által nem zavartatott, folyt a tánc világos viradig, s akkor azon óhajjal váltunk el, bármi előbb megint így találkoznánk össze. Most rendén volna, hogy az estély királynéját is megemlítsem, de itt már helyt áll az eszem, választást nem tudok tenni, a szépség, jó izlés és helyes, szinte egyöntetű öltözködés a szépnemű most is egészen otthon volt, ezt leginkább azok is erősíthetik, kik messzi vidékekről jöttek ide és nem győzték a szép közt eléggé dicsérni. Hanem, hogy minden rendén lehessen, legtöbbet segített a helyiség, és én, azt hiszem, kötelességet teljesít az érdeklettek nevében is, ha kereskedő t. Bereszászi Károly és magyar kir. adószedő t. Kopystynski Alajos uraknak, azon áldozattal kapcsolt készségeért szíves köszönetet szavazok, melyet az által tanúsítottak, hogy lakosztályaikat ez estélyre saját ki-szorításokkal átengedték. Isten áldja meg őket sok jóval.

Az eredmény, mint hallom, a két egyetire is jól ütött ki, mert 100 frt tiszta jövedelem van, ha szerit tehetem, a számadást közleni fogom, közelebbi levelemben pedig, becses engedelmevel, a maros bogáthi olvasó-egylet anyagi állását fogom ismertetni, mert ez vidékünk értelmiségét nagyon érdekli, addig is sok jót kíván r. l.

Fogarasz. — Honvédegyetlünk sem mulasztá el rendezni bált a honvédtgy javára. A fényes és kedélyes táncvigalom után befolyt tiszta jövedelem: 252 frt 26 kr. o. é. — Helyén látom közleni névsorát azon ügy-és emberbarátoknak, kik a megszabott díjnál többet adtak: Schul Henrik 12 frt, gr. Teleky Sándor 10 frt, b. Bruckenthal 10 frt, Náthán József 9 frt, Bruszt Ignác 3 frt 1 arany, Rákosi József 7 frt, Göllner Antal 6 forint 50 kr, Hersényi György 6 frt 50 kr, Kraft 6 frt, Fülöp 5 frt, Hersényi Lászlóné 5 frt, Szavács 1 arany; László, törvényszéki elnök 4 frt 50 kr, Benedek Gyula 4 frt, Néhrer Sámuel 4 frt, Tamás László 3 frt, Zárda 3 frt, Kohne rabbi 3 frt, Krávák 3 frt, Grünfeld Sámuel 3 frt, Markai 2 frt 50 kr. Két forintot adtak: Uzoni, Szász ügyész, Meszlényi, Benedek István, Smidt kapitány, dr. Bruszt, Jakab György, Barabás József, Megai Gusztáv, Vrba, Her-tel, Gegő, Lemény, Kapocsáné, Cseke Sándor, Králl Zsigmond, özvegy Kőnczein, dr. Hayth, Kohn József, Czinege, Schwádé Károly, Barabás András, Borosnyai György. Küldött jegyekért: Zaminek 5 frtot, Kőnczei Gyula 6 frtot, Soltész János 10 frtot, Csiki Károly 10 frtot.

Nem hagyhatom érintetlenül, hogy az itt állomások cs. katonai tisztikar, a szokott módon, tesztileg meghivatván, köztudomás szerint a commendás vetoja folytán nem jelent meg. Hogy a katonai tisztikarnak ezen szokatlan magatartása viszsztatetszést idézett elé, fölösleges említenem. Hanem kiemelendőnek vélem, hogy ez alkalomból J. B. kisasszony, egy következő bálban, a honleányi kó-szorúnak egy szép nefelejtését tűzte pártája mellé. r. l.

Ausztria.

Bécs, márcz. 2. A reichsrath mai ülésében Rosner a honvédelmi minisztert a katonáknak fel-fegyverzetten járás-kelése alkalmából előfordult ki-hágások iránt interpellálta.

A „Debatte“-ban olvassuk múlt hó 29-ről: Egy itteni napilap azon közlést teszi, hogy rövid idő előtt Salzburgnál a határon bizonyos mennyi-ségű ágyúcsövek, melyek Berlinből voltak Belgrádba küldendők, lefoglaltattak. A mint értesülünk, ezen hír csak részben való, a mennyiben t. i. ezen az uton csakugyan küldetett ily ágyuszállomány, mely azonban Bukarestbe ment és oda valószínűleg már el is érkezett, a nélkül, hogy valaki által lefoglaltatott volna.

A román kormány részéről ezen szállítmányt illetőleg elég korán tétett jelentés az itteni kor-mánynál, mely a keresztülvitelre meg is adta bele-egyezését. A megkeresésnek semminemű törvényes akadály nem állott útjában, melyre támaszkodva, a keresztülvitelt meg lehetett volna akadályozni, vagy a küldeményt lefoglaltatni.

Arról is értesülünk még, hogy az ausztriai kormány a tényálladékok helyes mértékére szállí-totta alá, s annak idején a többi kabinetet is tu-dósította erről, hogy minden keletkezhető félreérté-seknek eleje vétessek.

KELETI DOLGOK. A „Correspondance du Nord-Est“-nek következőket írják Bukurestből febr. 18-ról: Cretulesco úr, romániai ügynök Párisban, Moustier marquis előtt megezáfolta azon hirt, mintha Romániában fegyveres bandák alakulnának; vala-mint azon hirt is, hogy ezen bandák számára orosz fegyverek szállítottak volna a dunai fejedelemsé-gekbe.

Ugyanily tagadó és egyuttal czáfoló feleletek adtak b. Eder, bukuresti osztrák consulkának, vala-mint mr. Green, angol consulkának is. A mi a po-roz és orosz képviselőket illeti, azoknak nem volt szükségük felvilágosításokra, miután azok csakugy be vannak avatva a dologba, mint Bratiano vagy Károly fejedelem maga.

Mindezen dementik dacára Bratiano urat nagy zavarba hozná valaki, ha azt kérdené tőle, hogyan van az, hogy a bolgár comité hirlapja a „Narod.“ Bukurestben nyomtatik s ott mindinkább terjesz-tezik? hogyan van, Brailába, Kalaraschba, Olteniz-zába és Giurgewobe gyakran jönnek-mennek 10, 15, 20 emberből álló csapatok, melyek aztán egy-zerre eltűnnek? hogyan van, hogy fegyveres szál-lítmányok vitetnek át az országon? hogyan van, hogy Bukurestben két vagy három hónap óta vagy 8 orosz főtiszt tartozkodik, kik gyakran tesznek kirándulásokat a Duna partjára.

Ugy hisszük, hogy Bratiano úr mindezekre nem tudná oly kereken kimondani a tagadó választ. Különben nyíltan kimondta Bratiano úr a képviselő gyűlésén, hogy „ő nem esendőre Törökország-nak; hogy vigyázzon az a maga bérére, s hogy ő pusztán román politikát követ.“ Szólt aztán vala-mit „nemzeti aspirációkról is“, melyek alatt Ro-mánia teljes önállóságát, valamint Erdélyország, Bánát és Bukovina bekebelezését értik itt.

Hogy mindezen „nemzeti aspirációk“ létesíté-sére Sz. Pétervárról várják a jelt, az bizonyos, mert legtöbb is egy püspök és Cantacuzeno János ment ez ügyben követségül Szent-Pétervárra.

A hivatalos „Romanul“ pedig nyíltan írja: Oroszország ma ismét kezeibe vette a nemzetiség és jogosság politikáját.

A „Monitorul Oficial“ jelentést tesz az oláh küldött fogadtatásáról Sz. Pétervárról. A czár biz-tositotta őt, hogy Károly fejedelem s az ország iránt a legjobb indulattal viseltetik.

Athénei hírek szerint a krétai központi bi-zottmány az ottani külföldi követekhez oly megre-séssel járult, hogy engedessék meg Európá na-gyobb városaiban a menekült krétaiak számára se-gélyezéseket gyűjteni. A francia és orosz követek rögtön megígérték a kérelem megküldését kormá-nyaikhoz; az angol követ azonban kijelentette, hogy kormánya nem interveniálhat.

A „France“ nak írják Mostarból, miszerint az orosz ügynökkök oda utasítottak, hogy minden hely-ségben, melyben a szláv faj túlnyomó, egyesítsék a notabéleket, és emlékeztessék őket az orosz kor-mány atyai oltalmára. Az ügynökkök kötelességében áll továbbá a notabélek előtt kijelenteni, hogy Oroszország csak az alkalmat várja függetlenségük valóslítására, de egyszersmind arra is inteni őket, miszerint barátságos viszonyban maradjanak szom-szédaikkal, nehogy idő előtti aggodalmakat ger-jeszzenek.

OROSZ-LENGYEL ÜGYEK. A „France“-nak írják febr. 16-ról a lengyel határszélről: Azon hirt, hogy Konstantin nagyherceg ismét Varsóba fog visszatrúni, s hogy első minisztere gr. Zamoyski leendő, csakhamar más, ellenkező hírek váltották fel. Azt mondják t. i., hogy a jelenleg Sz. Pétervárról tartózkodó kiválóbb lengyel főurak, kik vagy ma-gán-ügyeikben vagy a kormány rendelkezére indultak oda, felszólítottak, a császárnak egy feliratot nyújtani át, melyben kijelentették, hogy a lengye-lek a jelen kormány alatt nagyon boldogoknak ér-zik magukat, s hogy kéri ő felségét a „lengyel királyság“ nevét örökre eltörölni s hazájukat a nagy orosz birodalomba beolvastatni; hogy a lengyelek elvégre a czár orosz alattvalóival minden tartózkodás nélkül összevegyülhessenek s egyesülhessenek.

Annyi mindenesetre bizonyos, hogy Sz. Péter-várról a jelen pillanatban erősen foglalkoznak Len-gyelország sorsával. Nemcsak Berg gróf, de a ki-rályság administratiojának főbb emberei is Péter-várról vannak. Azon bizottság, melynek Lengyelor-szágot újja kellett volna szervezni, e czélból meg-kezdte munkáját, s valamennyi központi hivatalt felosztaltat, a mi oly irítottató zavart okozott, hogy az administratív-ügyekben teljes tespedtség állott be, s hogy a kormány most kényszerítve látja ma-gát vagy az egyik, vagy a másik irányban tájéko-zást kérni. Ime egy pár példa azon bábeli zavar-ból, mely hazánkban uralkodik:

A varsói egyetemet illetőleg nyugtalanító hi-rek keringenek. Ugy látszik, hogy az orosz törté-nelmi tanszékre hivatott orosz tanár nem fog sokáig egyedül maradni. Az orosz lapok mint bizonyosat emlegetik, hogy panszláv egyetemű fő atalakit-atni, hogy a cseheket, szerbeket és horvátokat szin-tén oda vonzzák.

A jelen pillanatban annyi bizonyos, hogy a rendőrség sürgős utasítást kapott szigorúan felvi-gyázni a tanulókat magaviseletére; mivel ugy vették

észre, hogy a tanulás nem a legbarátságosabb indulattal viseltetik Kopyloff tanár iránt; ez azon-ban csak ürügy akar lenni, hogy aztán annál kön-nyebben lehessen az egyetemet a kívánt irányban átválttatni.

Különben nemcsak a tanulók állnak ily szí-goru felügyelet alatt, hanem az összes lakosság görnyed a rendőrség szigora alatt. Tudni kell, hogy Varsóban mindenkinek magával kell hordoznia egy igazoló könyvecskét, melyben neve, életkora, fog-lalkozása és lakása fel van jegyezve, s melyet a rendőrség állit ki.

A katonaságnak meg van engedve e köny-vecskét bár mikor és bár hol előkövetelni; de mint-hogy az orosz katonák általában nem tudnak ol-vasni, a politikailag gyannus egyéneknek vörös könyvecské adatott ki. Az ily vörös könyveket ez-renkiint osztogatták szét s így ezer meg ezer pol-gár van a katonaság brutális bánásmódjának kitéve.

FRANCZIAORSZÁG. A „Patrie“ s az „Eten-dard“ alaptalamoknak nyilvánítják a külföldi lapok azon módosításait, melyek szerint a február 24-én történtek folytán nagy igazgatottság uralkodik s be-fogatások történtek Párisban.

A „France“ jelenti: Moustier marquis s Bud-berg báró közt hosszas beszélgetés folyt. Budberg a politikai nevezetességekkel folytatott beszélgetései alkalmával erősítette, hogy Oroszország őszintén óhajta a békét s szilárdul el van határozva a keleti keresztények sorsára vonatkozó kérdésekben a többi kabinetekkel egyetértőleg eljárni.

KÜLÖNFELEK.

— Konrád Mór, az új szász comes, folyó hó 4-kén délután érkezett Szebenbe. A sza-badelvű szászok nagy számmal mentek ki eleibe, s kocsiját a tisztelő menet szekereinek hosszú sora kísérte. A szász „nemzeti“ universitás február 28 kán tartá zártilását, s a követek hazavándorol-tak gyászolni a szász burocracia bukását.

— A n.-szebeni ifju szász párt f. hó 1-én tartott gyűlésében egy 8 pontba foglalt program-mban állapodott meg. E program szerint a szász municipális szerkezetnek az 1848-ki törvényekhez kell idomittatni, s mindenekelőtt egy, a nevezett törvényekhez alkalmazott választási törvény készi-tendő, s ez alapon alakítandó a szász nemzeti egye-tem, melynek első feladatát a községek czélszerű rendezése képezné; a comes ezután nem élethosszig-lan, hanem meghatározott időre választandó; az egyetem minden évben kétszer tartson ülést s tag-jai ne legyenek utasításokhoz kötve; a hivatalos nyelv benn az összmunicipium kebelében, — me-lyet a 9 szék és 2 vidék alkot, — jövőre is a né-met legyen. A program továbbá biztosítani kívánja a szász nemzet jogait, s fenntartani a luth. vallás önállóságát, egy a papok igényeit a dézmákat ille-tőleg; végül a törvényhozástól várja az új választási törvényt, melynek alapján a szász nemzet ma-gát a magyar országgyűlésen képviseltesse. E pro-grammot kidolgozott bizottság tagjai: Dr. Lindner, Schochterusz, Dietrich K., Jikeli K., Schreiber Fe-renez, Dr. Krasser, Scheerer, Martini Mihály és Bauszern Guidó, kik a többi törvényhatóságokban levő pártfeleiket is felszólították nézeteiket a tárgy-ban a nyilvánosság elé hozni, hogy így az eszmék teljesen kitisztázathassanak. — A gyűlés azzal fe-jeztetett be, hogy az új szász gróf üdvözlésére egy 40 tagu bizottmány lett megválasztva. — Ez-zel kapcsolatosan meg kell említenünk, hogy Brassó városa és vidéke is szerkesztett bizalmi feliratot az ideiglenes comeshez.

— A vasúti földmunkálatok Kolozsvár és Várad közt, hír szerint, már e hó 12-kén megkez-detnek.

* A „Hazánk“ kijelenti, hogy mindazon hírek, melyek megszűnéséről forgalomba hozattak, teljesen alaptalanok, s míg a körülötte csoportosult elvárások vagy az olvasóközönség egyebet nem határoznak, élni is fog. E szerint a „Hazánk“ fen-állása továbbra is szükségességnek tekintendő, s igazunk volt, midőn a vidékről vett több kérdező levélre magánuton azt válaszoltuk: ne higgyenek azon híreknek, mintha a „Hazánk“ fenállása ne lenne többé elvi szükségesség, s annak egyéb ér-telme se lenne, mint az, hogy legyen még egy bal-oldali lappal több. E lap hivata van programját kifejtetni, s annyit mindenki sejtethet, hogy e neve-zetes feladatot nem oldhatja meg a „Hon“ politikai álláspontján, következésképp a hírszertel beolvadásból sem lesz semmi. Egy füst alatt megemlítjük, hogy a „Századunk“ kivált Klapka közelebbi erélyes, komoly, hazafias felszólalása óta hitel dolgában szintén jó lábon áll, s e lap mind inkább terjed a Királyhágón innen is.

— Az erdélyi kir. tábla — mint hall-juk — kétfelé fogna osztatni; egyik része Maros-Vásárhelyt maradná, a másik része pedig áttétet-nék Kolozsvárra. Az így kétfelé választott másod-bíróság hatósága alá a magyar és székely első-bíróságok a szerint tartoznának, a mint Kolozsvár-hoz vagy M.-Vásárhelyhez közelebb esnének. Egyéb-iránt ezen birert legkevésbé sem kezeskedünk.

„U.“ — Erkövy Adolf a közös pénzügyi mi-niszteriumba osztálytanácsossá nevezetett ki.

— A színházlátogató közönség bizo-

nyosan kellemesen lesz meglepetve azon hír által, mely nagy színészünket, Tóth Józsefet, vendég-szerepelni városunkba hozza. Csak hogy ne marad-jon ez alkalommal is csak birnek.

— Lapunk mai számához van csatolva Wieder Frigyes központi közvetítő intézetének hir-detménye, ugy ismert fiatal kereskedőnk Karvázy Gyula vetemény- és virágmagvak árjegyzeiték tar-talmazó hirdetése; ajánljuk mindkettőt olvasóink figyelmébe, elsőt, mint igen hasznos s czélszerű vállalatot; utóbbit, mint a tavasz közeledtével idő-szerűt.

— Előttünk fekszik a szász nemzeti universitás sérelmi felirata. Mi a terjedelmes irat-ból, csak a nevezetesebb pontokat ismertetjük. Azon kezd, hogy: a mig a legalázatosabb egye-tem várva várta az 1863 ban felterjesztett új és korszerű községrendezési statutum szentesítését, az ismeretes február 8-iki rendelet által lepetett meg. Ezen kormányselekvény a szász székek alkotmány-jogának lényegét sérti, azok egységét, historio poli-tikai individualitásukat, s ezzel államjogi állásuk alapját helyezi kérdésbe és támadja meg. Erre egy hosszú értekezés következik a történelmi jogból, melynek alapján a felirat „az alkotmányosan vá-lasztott és legfelsőbb helybenhagyást nyert“ comes nyugdíjaztatása felett panaszkodik, s kijelenti, hogy a legnagyobb aggályt kelté a belügyminiszteri ren-delet azon pontja, mely ezen hivatal betöltéséről ugy emlékezik, mint a mely iránt a törvényhozás továbbat intézkedni fog. Aztán hivatkozik a felirat a szász követek 1848. jun. 20-iki nyilatkozatára, mely szerint a királyföld az unioaba beleegyezését adván, feltétlenül kikötötte: „A szász közönség vagy universitás, mint a szász helyhatósági nemzeti ka-pocs külső képviselője, melynek korszerű átalaki-tása egy az alkotmányos magyar király megegye-zésével rendezendő belső szász nemzeti ügy, a szász nemzeti gróf, mint alkotmányosan élte hosszág a szász nemzet által választandó elnököknek előlülése alatt továbbá is álland.“ Ezentul az 1865. és 1867. trónbeszédek és királyi kéziratokból iparkodnak a szászok bebizonyítani, „hogy a különböző nemze-tek és egyházak jogigényei biztosítottak“, s végre az 1867. april 10-iki miniszteri körjegyzekekből em-lékeztetnek azon passzusra, hol a törvényhatóságok autonomiájának tiszteletben tartása ígértetik. A petitumot pedig a következőképp fogalmazza: „A legalázatosabb nemzeti egyetem magát lelkiismer-teben kötelezve és indítatva érzi: Az alkotmányo-san választott és legfelsőbb helyen megerősített nemzeti grófnak a mag. m. k. kormány által egy-oldaluan eszközölt nyugdíjazása ellen és annak egy ideiglenesen kinevezett comes általi helyettesítése, valamint ezen hivatal betöltésének további átszár-maztatását tartalmazó rendelet ellen a legmagasabb trón számolyánál, ugy mint a magas országgyűlés színe előtt ünnepléses óvást tenni, — és egysze-rsmind erős bizalommal igazgásos fejedelmünk soha hiába nem kért védelmében legalázatosabban ese-dezni: méltóztassék cs. kir. apostoli Felséged a szász nemzet grófja tisztségének törvényes állása helyreállítását legkegyelmesebben megengedni.“

— Az arad-fehérvári vasútvonalon oly erélylyel dolgoznak, hogy — mint biztosan hírlík — Piskiig a forgalom jun. 1-én megnyílik. — Meg-feszített munkássággal dolgozik a nagyváradi ko-lozsvári vonalnak nagyváradi sectioja is.

— A „Pesti Napló“-ban következő nyilat-kozatot olvassuk: A „Pesti Napló“ szombati szá-mában megjelent azon cikkben, mely az erdélyi szász comes felfüggesztését indokolja, mondatik, hogy 1774-ben is comes Bauszner Simon hivatalá-nak rossz kezelése miatt nyugalomba helyeztetett. Ósapám emléke iránti kegyelemből kénytelen vagyok ezen szó „rossz hivatal kezelés“ ellen óvást tenni. Ha ósapám rossz tetteket nem vitt volna végbe, akkor őt teljes fizetésével nem nyugalmazták volna. Csa-ládi iratokkal szolgálhatok, hogy ósapám nyugal-mztatása az összes szász municipiumokra rossz be-nyomást tett, mert ő és atyja, Bauszner Sámuel, szintén szász gróf, erélyesen védtek mindig a nem-zet jogait a korona ellenében. Már akkor a feudal aristocrat kormánynak nem tetszett ezen szász pol-gárok és szabad parasztok és german democraticus szelleme. De midőn Mária Terézia nagy királynénk atyja Károly császár ósapámat kegygyel és kitün-tetésekkel elhalmozta, József császár kormánya ós-apám fia oppositioját annak nyugalmaztatásával mellőzte. Ezután a szász nemzet szép democrati-cus intézményei csakhamar a kormány önkénye által tönkre tétettek. Ugyanis a kormány a nemzet akarata ellenére ugynevezett „szabályozó pontokat“ (Regulativ Punkte) küldött le, melyekben ő a nép-választást és önkormányzást megcsontította, s azon „burocratiát“ teremtetett, mely azóta a szász né-pet kormányozta, s végképp megszűntette azon szabad mozgást, mely addig a szász nép tulajdona volt. Ezen burocratia táplálta a magyar nemzet elleni rossz hangulatot, mely soha a szász nép vé-rében nem volt és most sines, ezen burocratia okozta az 1848-iki polgárháborút, holott az összes szász nép által választott követek az „Uniót“ 1848-ban örömmel elfogadták volt. — Ha ósapám egyike a magyar alkotmány ellen azt merészelt volna megkísérteni, a mit Schmidt Konrád úr tett, bizo-nyára ex nota fidelitatis bepereltetett volna. De azon oppositio, mely miatt ósapám egyike akarata

KOLOZSVARI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortutza 111. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Voglernál (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában.

Nyiteltéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez csatolandó.

Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.

Előzetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Bécs, márcz. 4. 1868.

(r.) A magyar országgyűlés e hó 9-re van összehívva, és ma már 4-ke. A munkálkodás foly a delegációk körében, de hogy feladatukat 4—5 nap alatt megoldják, azt mégis majdnem lehetetlenségnek tartjuk. A delegatio nélkül pedig, ha az országgyűlés meg is nyílna, ha kisebb fontosságú és kezelési kérdéseket intézhet is, de nagyobb kérdésekbe, felfogásunk szerint, alig bocsátkozhatik. Nem is csak azt lehet felhozni azon nézet támogatójára, hogy 60 országgyűlési tag, azok közt 40 képviselő távolléte nagy házagot okoz, különösen a képviselők azon ismeretén nem szerfeletti pontosságra mellett, mely szerint a tanácskozássokra ténylegesen megjelenők száma 220—240 között szokott lenni; és nem is csak azt, hogy, ha az országgyűlés a delegatio nélkül intézne el fontos tárgyakat, akkor országos küldetésben levő 40 tagját kizárná abból, hogy fontos tárgyakhoz hozzájárulhasson; de egyszersmind azt is fel lehet hozni azon nézet mellett, hogy a delegatio nélkül nem foghat a nagy munkához az országgyűlés, hogy most mindenkifelelő égető kérdés a budget megszavazása, törvényeink értelmében pedig, saját országos budgetünknek kiegészítő része a delegatio által megállapítandó közös kiadásokból mireánk eső quota.

Isten mentsen minket attól, hogy országgyűlés és delegatio közt versengés támadjon a hatalom-kört, az illetékeseket tekintve: a delegatio mindamellett, hogy törvény által megszabott korlátai közt függetlenül működik, bizonyosan teljes mértékben elismeri az országgyűlés felsőségét. Én itt csak annyit akarok jelteni, hogy mindamellett, hogy a dolog foly, számításom szerint, 9-keig a delegatio munkáit alig végzi be; ez pedig magának az országgyűlésnek tárgyalásait fogja tényleg elhalasztani.

Számításom szerint a delegatio munkálkodása itt e hó 15. 16-kaig végződhetik be.

Az ügy jelenlegi állása következő. A magyar delegatio 30-as választmánya osztályai egy-egy és illetőleg két jelentésüket, mennyiben a hadügyi osztály két jelentést tett, egyet a száraz haderőről, mást a flottáról, a 30-as választmányhoz megtették. Ezen jelentések közül a pénzügyi osztályt a 30-as osztály már nemcsak tárgyalta, de a teljes delegacionak az illető jelentést meg is állapítván, az ma a delegatio teljes, nyilvános ülésében megvitatta, s ott is egy igen lényegtelen változtatással el is fogadtatt. Tárgyalta a 30-as választmány a külügyi osztály jelentését is, de maga az e tekintetben a delegatio elébe terjesztendő jelentés még csak most készült el. Tárgyalta továbbá a 30-as bizottság a hadügyi osztály tengerészeti jelentésének egy részét tegnap és bevezette azt ma. Következik ezután a száraz haderőről szóló jelentést tárgyalni a 30-as választmányban, a külügyet, száraz- és tengeri hadügyet illető jelentéseket a delegatiohoz elkészíteni; a delegatio teljes üléseiben, minden említett jelentéseit a 30-as választmánynak tárgyalni; a delegatio megállapításait a birodalmi tanács delegatiójával közölni és az eltérő nézeteket izenetváltások által, és ha pusztán azáltal nem lehetne, szavazás által, egyeztetni.

Mikint tudva van, a birodalmi tanács delegatiója és a magyar delegatio pénzügyi osztálya nézetei közt vannak elvi eltérések, mennyiben a magyar osztály illetéktelennek tekintti a delegatiót bizonyos kiadási ágazatokra átalánvéve bármint összeget is megszavazni, melyeket tárgyal és megszavazott a birodalmi tanács delegatiója. Ezen nézetet maga a magyar delegatio is magáévá tette ma, és az államadósság, meg függő adósságok kezelésére és ellenvetésére, valamint a nyugdíjakra kért összegek megbírállását és megszavazását mellőzi. Ez azonban izenetváltásokra, hosszabb tárgyalásokra okot nem adhat; mert a mint a magyar delegatio magát valamely tárgy elintézésére nézve illetéktelennek tekint, vége az azon tárgybán való izengetésnek, értekezésnek, szó sem lehet arról, hogy azt együtt szavazó ülésben döntessék el. Vannak ezenkívül némely apróbb eltérések a magyar osztály és illetőleg a magyar delegatio és a

birodalmi tanács delegatiója nézetei közt, a közös pénzügyminiszterium kiadásait illetőleg, de azok oly csekély jelentőségűek és oly kis különbséget okoznak magoknak a költségvetési számoknak megállapításában, hogy alig képzelhető, hogy fennakadást okozhassanak.

A külügyi számítások illetőleg, ha szabad hozzávetésekhez folyamodni, két kérdés lehet olyan, mely vitára adhat okot a magyar delegatio kebelében és az egyikben való megállapodás, tán magával a birodalmi tanács delegatiójával is. Értsem az intercalaris megtakarítások kiadását és a római nagy követ járulékaiból ajánlott összeg levonását.

Az intercalaris megtakarítások, azon viszonyosan csekély összegeket tárgyalja, melyek az időszerűleg megüresedő és rögtön be nem töltött hivatalos állomások, az üresedés ideje alatt ki nem szolgáltatandó fizetéseiből kell hogy megmaradjon. Nehéz, sőt biztosan lehetetlen meghatározni, hogy mennyi fog az előre számított fizetési összegekből és szerint megmaradni, fölösleges is, mert a mi megmarad, annak, a számadások kimutatása szerint, feltalálhatónak kell lenni a pénztárban és az átmenyben a következő évre. Mindemellett is a birodalmi tanács delegatiója kedvvel leli benne ezen 2—3% levonni az előleges költségvetésből. Ez a fajta levonás, mint vettük észre, a magyar delegatio sok tagjának nem igen ílik; az osztályok azonban néhol, talán mert csekély összegek, talán mert levonások, talán hogy annál kevesebb szétágazó nézet legyen, elfogadták, más helyt nem. Nem tartom lehetlenségnek, hogy ezen intercalaris kérdése a delegatio üléseiben színterüljen; de nem tartom hihetőnek, hogy ha azokat a magyar delegatio elveti, lándzsát törjen mellette a birodalmi tanács delegatiója.

A római nagy követ járulékaiból a birodalmi tanács levonatni ajánl 17 ezer frtot, ellenben a magyar külügyi osztály a külügyminiszter által a régen kért egész összeget ajánlja megadni. Megvallom, hogy a birodalmi tanács delegatiójának okoskodását e tekintetben nem értem, a 17 ezer frt országos megtakarításnak csekély, elég nagy azonban arra, hogy a római nagy követtség fényét, rangját, diplomatikai tekintélyét homályosítsa; elég nagy arra, hogy a római udvar hátrátételnek tekintse a levonást. Már éppen a birodalmi tanácsban képviselt országoknak van főérdekében a concordatum megváltoztatása, miután Magyarországon úgy sem érvényes: hogy lehetetlen valami olyas lépést tenni, mely az e tekintetben folyamatban levő, de oly nehezen haladó tárgyalásokat egy új, hajánál fogva előrántott, kesernyész tény miatt még nehezebbé teszi? Éppen mivel óhajtuk, hogy, ha csak lehetséges, békés értekezéds útján változtassék meg a concordatumnak minden sértő intézménye, óhajtanunk kell azt is, hogy ne a birodalmi tanács delegatiója, de a magyar külügyi osztály nézete jusson érvényre. Egyébiránt meg vagyunk győződve a felől, hogy egy izenet elég lenne e tekintetben a birodalmi tanács delegatióját más nézetre vonni.

A hadügyi előterjesztések mindenesetre fognak hosszabb, vagy rövidebb vitaközlést, nyilatkozatokat idézni elő a magyar delegatio üléseiben; úgy hisszük azonban, hogy magok a végmegállapodások jobbról és balról jócskán egyezők lesznek: mindenütt érzik a katonai előterjesztésnek és rendszernek hiányait, fogyatkozásait; de mindnyájan érzik azt is, hogy emez átmeneti percekben, egy új vérendszert előestéjén, egy már folyamatban levő év számára lehetetlenség helyes budgetet teremteni.

Lehet, hogy, habár a magyar delegatio körében kevesebb eltérő nézetet, kevesebb vitát fog is okozni, a rendkívüli hadi költségek feletti megegyezés a két delegatio közt némi nehézséggel fog járni.

Pest, márczius 2. 1868.

(D.) „A „K. Közlöny“ haragszik, hogy keblünkre öleltük, pedig azon előszeretettel fogva, melyet a „K. K.“ egy nehéz és veszélyes multbani szereplés által vívott ki a maga részére, örömmel szorítottunk vele ke-

zet akkor, mikor láttuk, hogy nemcsak dícséreteket tud gyártani, hanem, mint szabad és független meggyőződéssel bíró „Közlöny“, helyet ad a közvélemény szavának, megmutatja azon utat, melyen az ő kedves babájának a kormánynak haladni kell...örvendettünk éppen azért, mert láttuk, hogy vannak közlönnyök, melyek a kormányt nem téveszték össze a majoritással, melyből született.”

Ezt írja a „Hazánk“ idei márczius 1-i számában felelőn azon cikkre, melyet Halmágyi és czim alatt „Kolozsvári Közlöny“ adott közre lapunk 25-ik számában.

Mi üdvözljük a „Hazánk“ ezen hangját, a mennyiben méltányos lapunk multja iránt, s a mennyiben szintén méltányolni akarja azt, hogy mi független jobboldali lap vagyunk.

A mint mi többször már constatáltuk pártállásunkat, azt a „Hazánk“ is képes fel-fogni, mert mi ismétjük, hogy nem kormány, hanem jobbközép párti lap vagyunk, s a kormány az, a mely jelenleg pártunkból van alakulva, és nem pártunk van köve a kormányhoz, hanem a kormány pártunkhoz, s ha jön idő, midőn talán pártunk a kormányval colliosiába jöved, mi bizonynyal, mint független közeg, érteni fogjuk kötelemünket.

Lapunk tehát nem kormánylap, sőt még lekötözött pártlap sem, mert minket nem a jobboldali párt alapított meg, és tart fenn, hanem Erdély intelligentiája pártkülönbség nélkül, mely épp úgy méltányolja hazánk nehéz napjaiban elszántsággal küzdött szilárd harcunkat, mint a „Hazánk“; de egyszersmind bizik megpróbált hazafiságunkban, tudja, hogy következetes meggyőződésünk tart a Deák-párt zászlói alatt, de tudja azt is, hogy ha e zászlókat Erdélyre nézve üdvözöknak nem látnók, vakon nem követnők, hanem, ha kellene, azzal is szembe szállanánk.

Igy gondolkozván, mi megtisztelve érezzük magunkat a „Hazánk“ azon nyilatkozata által, miképp ő örömmel szorított velünk kezét, midőn látá, hogy tért adunk a független véleménynek. Ha a „Hazánk“ figyelemmel kísérte lapunkat, tapasztalhatta, hogy Erdély kérdéseiben mindig fenntartottuk független véleményünket, s többször több mindenre sürgettük a kormányt, s volt a mi teljesítőn követeléseink közül, volt a mi dugába ment, volt a miért üszintén üdvözlöttük a kormányt, s volt a mit kielégítőnek nem tartottunk, s a mit naponta sürgetünk.

Mi nem kicsinyeljük a „Hazánk“ kérésorítását, a balközépnek természeténél fogva a jobbközéphez oly közel kell állania, hogy egymásnak bensőbb rokonszenvét nem nélkülözhetik, s éppen a „Közlöny“ első sorban üdvözölte a mérsékelt balközép azon föllépését, mely a „Hazánk“ megszületését eredményezte.

Elsők voltunk, a kik örvendék azon, hogy a baloldalon egy erélyes centrum alakult, mely képesítve lesz azon kedvező kilátást biztosítani minden szabadelvű polgár részére, hogy kormányunkon szabadelvű pártnak szabadelvű párttal cserélkezése lehetővé váljék, hogy esetleg egy coalitio lehetősége is meg van alapítva stb.

Elmondottuk ezen eszméinket annak idejében, s meleg rokonszenven üdvözlöttük a „Hazánk“ pártját, melyet bár nem a miénknek, de hozzánk közel állónak, testvérpártnak tekintettünk, s becsülésünket fejeztük ki iránta. Igaz, hogy később felfogásunkban megzavart Tisza Kálmánnak meglepőleg tett nyilatkozata, midőn visszaesést látnak abban oly eszmékre, melyek az alkotmány jelenlegi alapjainak felforgatására fektetik egy balközépi kormány lehetőségét, igaz, hogy e nyilatkozat óta megint csak arra jöttünk, a mit Halmágyi cikkében kifejezett, hogy e párt álláspontjában az alkotmányos pártok possibiliási alapja hiányzik. *) s így magának az állás-

*) A balközép programja felett borongó homály tehát nemcsak a távolból tetszik olyannak, mi betöltésre váró házagot jelöl, hanem a közvetlen közelből is olyannak tűnik fel az. Tulajdonképp nem nagyon tagadja, azt maga a „Hazánk“ sem, mely határozottabban definiált helyez kilátásba. A „Pesti Napló“ is közlelőbb számában a balközép programjára nézve kíváncsian vár magyarázatot.

pontnak ratioját nem értjük. De ez a felfogástól függ.

Itt valóban, a mint a „Hazánk“ mondja, láttuk megint mi is a „hegyet“, mely minket elválaszt, s mint független hazafiak, kik pártunk iránt el nem fogulva életerés és possibili pártokat óhajtunk, sajnálkozunk e „hegyen“, s kívánjuk, hogy a balközép találjon azon át alkalmas földrétegeket egy biztos alagútra.

Mint hazafiak csak örvendhetünk pártjaink eszméinek egymáshoz közeledésén, s mint lovagias emberek megtisztelve érezzük magunkat, ha pártelleneseink velünk kezét szorítanak s képesek a hazafiság azon nemes színvonalára emelkedni, hogy a tőlük különböző pártszínezetű polgárok független meggyőződését s üszinte hazafiságát méltányolják.

De, azt hisszük, nincs joga a „Hazánk“nak, hogy a kormányt a „Közlöny“ túlkényeztetett „kedves babájá“nak tartsa s bárati kéz szorításától kénytelenek leszünk megtagadni az üszinteséget, ha éppen akkor, midőn nyílnak szerinti distingiót tesz valamely párt, s az abból alakult kormány közt, minket mégis par excellence kormánypárti lap gyanánt mutat fel, a mi ellen nem azért óvakodunk, mintha az homályt vetne, hanem, mert nem áll.

Mi Deák politikájában határozott s tiszta programmot látnunk, s éppen azért, mert tiszta, mert lapunk eddig is vallott elveivel kellőleg összhangzásban áll, s mert a közös kérdéseknek 1848-ban felhozott gordiusi csomója megoldására módot talált, mi követői s hívei vagyunk e pártnak. Mit fog e párt tenni, s mennyiben értendük egyet vele, ha Erdély specialis kérdéseit fognak fennforogni, vagy a hon újja szervezésében mennyire lesz ignorálva Erdély közvéleménye s jogos igényei egy a párt, mint az abból alakult kormány által, azt most nem tudjuk, az a jövő kérdése, s az fogja elhatározni további álláspontunkat egy a párt, mint a kormány irányában. Erdélyben ekkor sok minden in statu quo van, ez országrészszel ekkor kevést történt; de annyi igen, hogy a törvénytelen kornak eszméit kezdték kiirtani, s emberei közül is egy párt már pensióba tettek! Az igazságügyminiszter úr éppen Erdély érdekeért dolgozott egy tüzezebb processualis rendszert, melyet vajha az országgyűlés elfogadni sietne, a váltóbeli személyes fogság megszüntetéséről intézkedtek; de sürgetné az országgyűlés működését, hogy az új successionalis törvény szőnyegre kerülne s Erdély menekülhetne a családainkat tönkretévő osztrák örökösödéstől. Ezekért s hasonlókért, ha küzdene a „Hazánk“ is, köszönettel vennők, s mindamellett, hogy külön pártot vagyunk, állhatnánk itt e követelések hasonló terén s használnánk a közügynek.

Végül még — habár fogadtatlan procurátorok lenni nem akarunk — nem látjuk valószínűnek a „Hazánk“ azon állítását, hogy egy pesti Deák-párti lap megtagadta volna Széles cikkének kiadását, s e részben kiementjük a „Hont“ is Halmágyi barátunk azon vádjá ellen, mintha e cikket „Közlöny“-ünkből, a lap megnevezése nélkül, vette volna át. Egyik hazánkia volt Széles barátunk által megbízva, hogy e cikknek valamelyik pesti lapban is kiadását eszközölje, s említett hazánkia a „Hon“ munkatársai közé lépven utóbbi napokban, e cikket a „Hon“-nak adta át. E szerint Deák-párti lap megkínálva alig lehetett, s másfelől a „Hon“ az író megbízottja által jutott az említett cikkhez, s meglehet a kiadásra rendezésakor tudomása sem volt, hogy az a „Közlöny“-ben is megjelent — mi hasonló esetekben rajtunk is, másan is megtörténik.

Nagy-Szeben, február 29. 1868.

A ki N. Szeben ismeri, e pillanatban bizonyára egész figyelmét e város jelenlegi állapotjára fogja fordítani, és nem haszontalanul; mert ez állapot azon ritkábbak közé tartozik, midőn a cselekvényekben a jellem híven tükröződik vissza s az indulat árjában elejtett mondat egy rejtett belvilágot világít meg s elárulja azon ünnegetőzés nehézségeit, melybe az elnyomott igazi indulat kerül. Azon nyilatkozatok, miket itt-ott hallani, ezen állítást a multtal ismerős előtt tökéletesen igazolják, s a vonásokat, melyekkel a történet e várost

egész multunkban festé, csak helyeseknek, jóltal-
taknak bizonyítják. A reactio nem ujság előttünk.
Itéletünk ma csak annyiban módosul, hogy többé
nem egy, hanem két párttal van dolgunk magában
a városban, melyek egyike a fiatalabb, a haladás
és adott viszonyok politikáját tűzte zászlójára, s
hogy e zászló körül a szász nemzet egy tekintélyes
része csoportosul, mely határozott irányát követke-
zetesen folytatva, ifjúsága egész lelkesüléssel küzd
azon akadályokkal, miket szivós ellene naponként
előle töl, s nyíltsága teljes öntudatával lobogtatja
fáklyáját azon kétértelmű sötét világban, melynek
denevére újra röpdesnek a borszárnynak mindig
nagyobb és nagyobb íreket merészlenek engedni.

Izgottabb állapotban mint jelenleg, azon
szép napokat kivéve, midőn Schmerling napja stí-
tött, s mely után az, úgy látszik, egyszerre nagyon
alkotmányossá vált „Sieb. Bote“ még alkotmányo-
sabb vidéki bajnoka így sohajt:

„Ach, dasz Du noch lebstest, Du holde Maid
Ich würde dich lieben von dieser Zeit.“

rikán volt ezen körültekintő Szeben. És ez
nem csoda. Hisz „a villám éppen e nemzet legma-
gasabb pontját, fejét sújtá, hisz a nemzet élete fo-
rog kérdésben“ (??) mint ezt az universitás szó-
nokai kiáltják; mely nagyszertű temetéséhez a „Bote“
egyik ismeretlen genije már is készül költői el-
bűsülésének egy apotheosisban méltó kifejezést
adni, melyből azonban egyelőre, hogy kellőleg elő-
készítsen, csak annyit anticipál, hogy:

„Nur Trauerhymnen könnt ihr singen
Wenn man euer Recht euch nicht
will lassen (!?)
Und Trauermärsche schon ihm Klingen (?).“

Mely után mindenesetre megvárja még e
poéta, hogy a kegyes olvasó szofoklész Oidipuszá-
nak ezen helyét:

„Ilyek közben ki dicsékedhetik azzal,
Hogy lelkét a fájdalom át ne nyilalja?

Hisz ha ilyes tettek tisztessék, akkor miért is
zengjek?“ (III. szin. 846 és k. sorok.)

okvetlenül után fogja gondolni.
Igy a „Bote.“ És a general masch mit N-
Szeben ezen Lafayetteji polgártársainak jogaik
ily nagy veszélyben léte mián vernek: csakugyan
nem téveszti hatását; mert teremnek a honmentők
és diplomaták a pudlitol kezdve fel- és lefelé mint
a gomba. (L. a „Bote“ 50-iki sz. és abban W. G.
Kisch kaufmann artikeljét). Igazán jól tenné az
universitás, ha Verwarungja helyett egy hálafele-
lő menesztene a belügyminiszterhez, megköszön-
vén, hogy famosus febr. 8-diki regirungsaktjával
azon sok lappangó tehetségnek, mely a készülő
Protest impositant háttérét képezi, alkalmat adott
megmutatni, hogy csak is ez utóbbi hiányzott, hogy
itt egy-egy ügyvéd még nem Mühlfeld, Schindler,
hogy minden altsachs érzelmű timár nem Lafitte,
és hogy a „Bote“ szerkesztője nem Thiers. Nem
merem nagyon állítani, hogy egy ily felirat ezen
újnagyok stiller óhajlásának nem felelne-e inkább
meg mint dr. T. Representations-entwurfja, mely-
lyel in illo tempore Bach és Schmerling alatt nem
kis szolgálatot tett volna nemzetének was das ge-
schichtliche Recht betrifft. Ugyan hogy is van csak
az a történet Salmennel? . . . De azok más idők
voltak; s a mit akkor tettünk, mi tudjuk miért tet-
tük; most csak a magyar kormány önkénye el-
len akarjuk védeni jövőnket, és „Recht musz doch
Recht bleiben“; mondják ők. És igazuk van. Meg
is mozgatnak ez alkotmányos polgárai a „Bote“-
nak minden követ, legyen az bármily sáros (meg-
jegyzendő, hogy itt egész multhéten lucskos idő
volt), s ténnek vele jobbra balra, legyen az jung-
sachs vagy bárki más. Ha egy sűrűháza lép az
ember, csak politik és a comes a beszéd tárgy; s
haj annak, ha a sűrűház történetesen a Wolfé vagy
Pilezé és ő nem altsachs. Pedig az ördögbe! az
ember csak nem nőheti ki magát e fris alkotmá-
nyos életben oly telivér alkotmányos harcosokká,
mint az ancième régime vén szászai. Nagy baj van
uram, nagy baj van. És csak is a veszély e teljes
tudatának lehet köszönni, hogy a különben oly
loyalis universitás utolsó, azaz febr. 28-diki ülésé-
ben a már ismeretes hármias bizottmány, vagy is
inkább dr. Trauschenfels óvástétele 10 követ kivé-
telével minden általános és részletes vita nélkül
egyhangulag elfogadtattott. Ők megtették a magu-
két. Meglátjuk mit tesz a jövő fulminans. (Ad notam
„lecsapott a villám stb.“ I. dr. x. „Täuschen wir
uns nicht“-féle czikkét.)

— s —

A magyar delegatio ülése. márcz. 4-én.

Elnök: Somssich Pál. Jegyző: Horváth Lajos.

A közös kormány részéről megjelent Becke
b. és Erkövy Adolf; a magy. kir. kormány ré-
széről: Andrassy Gyula gróf és Lónyay Menyhért.

Rajner Pál olvassa a közös pénzügyminisz-
ter átiratát, mely szerint Erkövy Adolf m. k. pénzü-
gyi tanácsos cs. kir. osztálytanácsossá a közös
pénzügyi minisztériumhoz kinevezett.

Napi rendre kerül az albizottság jelentése a
közös pénzügyminisztérium költségveté-
séről és a határvám remélhető jövedel-
mének mily összegben megállapítása.

Csengery Antal albizottsági előadó olvassa
a közös pénzügyminisztérium költségvetéséről és a

határvám jövedelméről szóló albizottsági jelentése-
ket, a birodalmi tanács delegatiojának ez ügybeni
határozatait pedig felolvastatuk vétetnek. Horváth
Lajos olvassa az albizottsági jelentést a bir. tanács
delegatiojának erre vonatkozó határozatait tárgyában.
Általános észrevételek nem tétetvén, megnyit
a részletes tárgyalás.

Csengery előadó olvassa az albizottság jelen-
tését a közös pénzügyi minisztérium költségvetésé-
ről bezárólag az állósított államadósság
kezelési költségéről szóló pontig.

Horváth Lajos jegyző előadja, hogy a birod.
tanács delegatioja eltérőleg a magyartól tárgyalta,
és bizonyos levonások mellett megajánlja az álló-
sított államadósság czimén előirányzott költségeket,
kimondja azonban, hogy a törvényhozás intézkedési
jogának e tekintetben nem kíván elébe vágni.

Az albizottság jelentése megjegyzés nélkül
helybenhagyatik.

Csengery olvassa a nyugdíjakról nyolcz pont-
ját a jelentésnek.

Horváth jegyző előadja, hogy a birodalmi
tanács delegatioja ezen czimen kitett 1.800,000 főt
engedélyezni és kimondatni határozta, hogy ezáltal
a törvényhozás határozatait megelőzni nem kívánta,
és továbbá, hogy a közös pénzügyi minisztérium
az ezentúl közösen fedezendő nyugdíjak tárgyában
pontos felszámítást készítsen el.

Perczel Mór a 6-ik pontban előforduló ezen
tételben „azon nyugdíjak, melyek a közöseknek
ismert ügyek ellátása folytán érdemeltettek
ki“ az utolsó szó helyébe ezt kívánja tétetni: „ren-
deltettek ki“, mert ezen egyének irányunkban nem
nyugdíjt érdemeltettek ki, hanem legfőbb bocsána-
tunkat.

Csengery Antal előadó megjegyzi, hogy
nyugdíjakat nem jó szolgálatokért, hanem bizonyos
idei szolgálatokért érdemelni ki.

Ghiczy Kálmán: E kitétel „rendeltettek ki“,
ugyanazon eszmét fejezi ki, mint az „érdemeltettek
ki“ és némi aggodalmakat megszüntet: pártolja
tehát.

Bónis Sámuel azért is pártolja Perczelt,
mert a nyugdíj alapja nem mindenkor az érdem,
hanem azon összeg, melyet az illetők e nyugdíj-
pénztárból előre befizetnek.

Horváth Lajos az albizottság kitételét ki-
vánja megtartatni.

Tisza Kálmán pártolja Perczel módosítvá-
nyát, melyet a bizottság többsége elfogad, a minek
folytán a birod. tanács delegatiojához küldendő át-
iratban e szó helyébe „érdemeltettek ki“ ez fog
tétetni „rendeltettek ki“.

Erkövy Adolf mint a közös pénzügyminisz-
terium képviselője a már határozattá emelt pon-
tokra nézve előadja a közös kormány álláspontját
és nézeteit; különösen hogy minő indokokból ki-
vánta, állósított államadósságok kezelési költségeit
közös tehernek tekinteni.

Ki levén már mondván a határozat ez ügyben
a részletes tárgyalás egyszerűen folytatatik.

Csengery Antal előadó olvassa az albizott-
ság jelentését a központi vezetés tárgyában, ennek
első része a szervezetről szól, mit a bizottság he-
lyesel, másik része a jelen szervezet mellett is
megajánlandó összegekről szól, mi 129,516 főt helyett
100,000 főt tenne.

Ez áll az államadóssági ügyek kezelésére, a
hivatott egyének évi illetményének 8485 ftnak
megszavazását pedig mellőzi.

Horváth Lajos olvassa a birodalmi tanács
delegatioja határozatát, mely nem általányt töröl,
hanem tételenként állapítván meg a központi sze-
mélyzet számát és illetményét, 21,210 főt von le,
a 8485 főt pedig megszavazza és összesen 180,300
főt állapít meg.

Zsedényi Ede a bizottság indítványa elle-
nében a következő módosítványt nyújtja be:

Módosítvány

a közös pénzügyminisztérium központi vezetése
iránt.

Miután az 1867. XII. t.-cz. által a közös
pénzügyminiszter hatásköréhez utasított ügyek ellá-
tása igen egyszerű, takarékos szervezettel igényel
és az albizottság által a közös pénzügyminiszter
által javalt nehézkes bureauszerű szervezeten való
segítést a végleges szervezéstől várva, ideiglenesen
csak 29,516 ftnyi összeg törlesztését indítványozza.

Miután e végleges szervezésig felesleges hi-
vatalnokok tartása a monarchia pénzügyi állapota
által parancsolt takarékoságnak annyival kevésbé
megfelel, mennyivel bizonyosabb, hogy az albizott-
ság által a központi kezelésre bízott ügyeknek tár-
gyalására ez idő szerint két osztály elegendő: alól-
írt indítványozza, hogy a központi vezetés személy-
zete a következő legyen: a közös pénzügyminisz-
ter, két miniszteri tanácsos, három titkár, három
fogalmazó, egy igazgató, egy segédhivatali segéd,
hét irodatiszt, egy ajtónálló, három szolgáló, négy
futár és egy kapus, kiknek fizetésük a lakbérrel
együtt 49,517 ftt; — az épület fenntartására, a házi,
hivatali és irodai szükségletekre 16,000 ftt kivet-
tetvén, a központi vezetés ez évi költsége 65,517
ftrban állapíttassék meg, és így a javalt 129,516
ftrnyi összegből 66,799 ftt vonassék le.

Bécs, 1868. évi márczius 4-én.

Zsedényi Ede,
bizottsági tag.

Indítványát a takarékoság, az ügyvitel egy-
szerűsége és a bureaucratikus szellem ártalmaival
indokolja, felhozza, hogy magánpénztézet a közös
minisztérium teendőit sokkal olcsóbban végezné;
kimutatja mily kevés e minisztérium teendője és
attól tart, hogy a nagy személyzet szükségessége
utóbb majd azzal fog igazolhatni, hogy szándéko-
san, de céltalanul szaporítja a kormány az agen-
dákat.

Erkövy Adolf, a közös pénzügyminisztérium
képviselője kijelenti, hogy a kormány is legszen-
tebb kötelességének tartja a takarékoságot, de ép-
pen az átmeneti teendők folytán nem lehet ezen
minisztérium teendőit oly kicsinyesnek mondani.

A kormány ezen évben tanulmányokat fog
tenni a személyzetre nézve és a jövő költségvetés-
ben alaposabban meg lehet szigorolni a kormány
költségvetését, de ha már jelegleg oly igen nagyon
leszállítatik az előirányzat, akkor a pénzügyminisz-
terium nem vállalhatja el teljes nyugalommal a reá
bízott teendők iránti felelősséget.

Tisza Kálmán éppen azért kívánja most
már leszállítani a pénzügyminiszter kiadásait, ne-
hogy utóbb alaposan felhozzathassék azon érv, mel-
lyet jelenben éppen nem fogadhat el, hogy tudni-
lik a leszállítás következtében a személyzet egy
része időközben elbocsáttatik. Ellentmondást lát a
kormány képviselőjének azon kijelentésében, hogy
a kormány alapos tanulmány folytán vallja szüksé-
gesnek a jelen személyzetet és hogy a kormány a
jelen évet tanulmányra fogja használni a személy-
zet mekkoraságára nézve.

Szontagh Pál különösen az időközbeni el-
bocsátásból merített érv ellen fordul; a hivatal rész-
leges szervezése kérdésében kész vakon követni
Zsedényit, mert Zsedényinek elég módja volt a
bureacratismus ártalmait megismerni. (Derültség.)

Csengery Antal előadó figyelmeztet, hogy
az albizottság nem tekint véglegesnek a pénzügyi
minisztérium jelen szervezetét, és hogy bizonyos
kellékeket sorol fel annak miképp összealkotása
ügyében. Ha a Zsedényi módosítványa elfogadtatik,
a szervezés iránti felelősség a delegatioira esik és
nem a kormányra, mert abban a legapróbb részle-
tek ki vannak szabva. Az átmenet nehézségét
figyelembe ajánlja; a kormány is bizonyára nem
fogja a takarékoságot szem elől tévesztetni. A je-
lentésben foglalt várakozások kimondása mellett az
albizottság javasolta összeg elfogadását ajánlja. A
jelentés ezen része szavazás útján elfogadtatik.
Zsedényi módosítványát különvéleményképpen jegy-
zőkönyvbe vétetni kívánja.

Csengery Antal előadó olvassa az albizott-
ság jelentését a tartalékhitel tárgyában. Az albizott-
ság megadati ajánlja az esetleges előre nem látott
kiadásokra 50,000 ftt erejéig kért tartalékhitelt,
40,000 ftt erejéig a birodalmi tanács delegatioja
azt egészen megtagadja.

Zsedényi Ede, az albizottság indítványával
szemben ellenindítványt tesz.

A módosítvány elvetetik és a jelentésre vo-
natkozó része helybenhagyatik.

Csengery Antal előadó olvassa az össze-
sítést.

Elnök: A részletes tárgyalás oképp befejez-
tetvén, az egész szerkezet feletti végső szavazás a
holnapi ülésben fog megtörténni.

Csengery Antal előadó olvassa az albizott-
ság jelentését a határvámok remélhető jövedelmé-
nek mily összegben számítása iránt.

A birodalmi tanács delegatioja a vámvéde-
lem költségvetésének megvizsgálásába nem bocsát
közki, s csak annyit mond e tekintetben, hogy azon
körülmeny, miszerint a vámbvevétel és vámkadás
egy része ezüstben, egy része papírpénzben foly
be, a közös pénztári kezelésnél és számvitelnél te-
kintetbe vétessék.

A magyar delegatio albizottsága sem bocsát
közki a vámköltségvetés megvizsgálásába, de a kö-
zös költségekből a törvény szerint előzetesen levo-
nandó tiszta jövedelem mennyiségét megállapítja,
felemelvén az előirányzott 6.482,191 ftrt 8.000,000
ftrra, s kimondja, hogy az ércpénzben befolyó
vámvédelem feleslege a monarchia két állama
javára ugyanazon pénznemben aránylagosan betu-
dandó.

Erkövy Adolf, a közös pénzügyi miniszter
képviselője, kijelenti, hogy a kormánynak nincs
ellenvetése az albizottság jelentésére, csak hogy
azon esetben, ha a jövedelem 8 milliónál kevesebb
lenne, a kevesebbet rendes úton fedezendő.

A bizottság elfogadja az albizottság jelentését.
Az ülés délutáni 2 órakor eloszlik. Ülés után
a 30-as albizottság tartott ülést.

Említtük volt, hogy a delegatio baloldali
tagjai a hadi budgetre nézve külön véleményt ad-
tak be, mely a birodalom zilált anyagi viszonyait
adván okul 92.360,003 ftrt hoz javaslatba, s így —
miután a kormány előirányzata szerint 118.755,000
ftrt kívántatik; 26.394,997 ftrt lenne megtakarítva.

A külön vélemény zárszavai ezek:

Ezen külön véleményünkben úgy a rendes,
mint a rendkívüli szükséglet fedezésére részünkről
kített összegeket azon föltevésben és azon méltó
várakozás mellett ajánljuk meg, hogy a kormány
az 1847—48. III. t.-cz. 6. 7. §§-nak és 1867. évi
XII. t.-cz. 11. és többi §§-nak, és így az ország

elidegeníthetlen jogainak megfelfüggesztése a magyar
hadsereg helyreállítása iránti intézkedéseket a hon-
védelmi rendszerre vonatkozó törvényjavaslat elő-
terjesztése előtt is megtenni, el nem mulasztandja.

Levelezés.

Dobokamegye bizottmányi gyűlésének folyta-
tása. Február 18-án a 2-dik ülés tárgyai voltak
első sorban, az előbbi ülésből kiküldött bizottságok
jelentései.

A közigazgatási és törvénykezési ügykezelés
iránt a tisztségi, szolgabírói és törvényszéki jegyző-
könyvek és levéltárak nyomós megvizsgálása nyo-
mán megelégedést és elismerést hozván ajánlatba
a bizottságok, az ajánlat egyhangú határozatképp
jegyzőkönyvi kifejezést nyert. A székhelyen kívül
levő járásbíróóságokra nézve, mert beküldött kimu-
tatásaik szabatos megítélésre biztos alapul nem
szolgálhatnak, jövőre a vizsgálatnak helyszínén
végrehajthatása tekintetéből rendes bizottságok ne-
veztettek ki, s a kimutatások mellett ezek jelen-
tése is beváratik.

A közérdekeltségnek hisztünk eleget tenni a
társas törvényszék 1867. január 1-sőtől 1868. febr.
15-ig terjedő ügyforgalmak kivonatos kimutatásá-
nak közlése által, a beadványi számok mellőzésé-
vel csak is magukra az ügyekre vonatkozva:

a) Urbéri elintézetlen ügy volt 1867. január
1-sően 1,478. Elintéztetett ezekből 14 hó alatt ité-
let, letéves és béke utján 368, hátralékban maradt
1,153.

b) Polgáritügy jött be 14 hó alatt az előbbi
évekről hátralékok beszámításával, sok sok hagyat-
teki 558. Ellátott ezekből 14 hó alatt 340-ből
hagyatékú ügy 212, folyamatosan van 248.

c) Büntügy jött be előbbi évek hátralékai be-
számításával 369. Ellátott ezekből 227, folya-
matban van 141. Foglyok száma 49.

d) Arvatgy elintéztetlen 1862-től 1868. febr.
15-ig 458. Ellátott ezekből mindössze éveken át
185, hátralékban van 273.

A törvényszéki főbíró javaslatai törvényhozási
uton kívül is elvárható törvénykezési akadályokra
vonatkoztak; ugyanis a vényrendszer kezelését,
az arvatgyak mellé rendszeresített egy jegyző elég-
telenségét, az irodák világítatását, a munkásság
tetemes gátlására, éppen nem győző irodai alap
csékélységét, a közigazgatási hatás körvonalazat-
lanságát s ebből eredő perkeletkezéseket, a poeda-
neum forumok szervezését, a mániává vált büntügyi
elbékélések meggyátását s ezzel szemben a polgár
ügyek iránt fogékonytalanná vált békülékenységi
szellem felelevenítését ölelék csak fel; ezek az al-
bizottság véleményéből merített némi tartozkodá-
sokkal — nehogy csak távolról is a törvényhozá-
s körébe vágni akarás látszata merüljön fel — elfo-
gadtattak, s irántak fel- és leiratok határozattak.
Az ajánlatba hozott még egy arvaszéki jegyző
helyett, egy tünőki állás rendszerezése fog ké-
retni... és nagyon helyesen, miután négy gremialis
bíróval ekkora törvényhatóság halmozott ügyeit
rendkívüli erőfeszítés nélkül rendesen még akkor
sem lehet kezelni, midőn az urbéri ügyek el lesz-
nek a megye törvényszékektől véve.

A bizottság rendben találván a keblipénztárt
s számadásait, utóbbiak felterjesztendők.

A bizottmány több érdemes egyéneket kíván-
ván körébe nyerni, helybeli görög kath. püspök
Vancsa János ő méltósága tiszteletbeli bizottmányi
taggá, fegyintézetű várnagy, Czobor Pál, tiszteletbeli
főjegyző, besztecei gör. kath. esperes Szilassi
Sándor és Keceli Ferencz tiszteletbeli aljegyzőkké,
Török Péter ügyvéd tiszt. k. ügyészszé nevezet-
vén ki, a jelenvolt t. hivatalnokok az ujon válas-
zott tisztviselőkkel egyetemben fel is eskettettek.

A más hatóságoktól érkezett átiratok megte-
kintésére kiküldött bizottság jelentése nyomán

a) a hutirai Lukács Sándor megtalálása átté-
tetett a mult bizottmányi gyűlésen a közigazgatási
tárgyakra vonatkozólag kinevezett bizottságnak jövő
bizottmányi gyűlésre érdemleges véleményezés vé-
gett.

b) Tordamegyének a törvénykezési ügyekben
behozandó változtatások kieszakulása tekintetéből
az országgyűléshez intézett felirata pártoltatik, s
hasonló szellembeni felírás intézteték el.

A többi átiratok, bár több közülük pártolásra
méltónak találattak, ezuttal illő tisztelettel levél;
tárba helyezendőknek határozattak, főleg azon már
többször kifejezett okból, miszerint szem előtt tar-
tandónak tartja a bizottmány a kormány és képvé-
selőház terhelését lehetőségig; kerülni, s türelemmel
és bizalommal elvárni mindkét testületől a nagy
horderejű teendőknek megoldását.

A törvényszéki eljárások könnyítése szempont-
jából dr. Schnell Károly tiszt. főorvossá, Borbély
Mihály és Mild Adolf sebészek tiszt. alorvosokká
neveztetettek.

Felhozatván a megye bizottmányi ülések sza-
bályainak hiányai, országgyűlési képviselőink és
Betegh Kelemen tiszt. főjegyző megbízattak jövő
bizottmányi gyűlésünk elébe egy kidolgozott sza-
bályzatot terjesztetni.

Birle Miklós ügyvédi diplomája kihirdetettett.

A február 19-iki zárülés tárgyai voltak:

A mult bizottmányi gyűlésen megállított út-
munkai szabályok — mennyiben több pontjai

hiányosak és terhelőknek nyilvánítottak — újabb átvizsgálás nyomán módosítottak.

A megyei mérnök által folyó évre beadott útmunka-terv megállíttatott.

Megegyi mérnök írásbeli indítványa egy a megye területén a Nagy-Szamos völgyétől Cs. Gorbó felé vezető vasútra nézve, véleményezés végett, közlebbi bizottmányi gyűléshez, bizottsághoz tételtét át.

Még pár beadvány, mert a bizottmányi gyűlés nagyon megapadt, jövő bizottmányi gyűlésre napoltatván, miután a jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság nevezett ki, a gyűlés ml. bár főispán úr által bezárattott.

Mi is bezárjuk tudósításunkat azon megjegyzéssel, hogy a milyen mérsékelt higgadtak voltak a kedélyek a bizottmányi tárgyalásokon, épp oly pezsgőn elevenek voltak a főispáni ebédekben.

r. l.

Maros-Vásárhely, március 1-én 1868. — Székünk állandó bizottmányának, ezen harmadik ülés-cyclusát, mely holnap veendi kezdetét, megelőzőleg, rendes levelezői tiszteletből kifolyólag tájékoztatás arra, hogy e jelen ülés cyclusa valameny egy eddigiekénél érdekesebb leendő, tudatnom kell némely megtörtént dolgokat.

E jelen ülést megelőzőleg megtartott két magánjellemtől, de teljes számu értekezlet alkalmával, (melyek egyike mult hó 27-én a törvényszéki elnök összehívása folytán, másik ma főkirálybíró úr elnöklése alatt tartott), kitűnt, hogy székünkben a politikai pertök t. i. a jobb- és a baloldal ez idő szerint meglehetősen orgánizálva vannak.

A M. Váshely városi utóbbi követválasztás óta ugyanis ezen értekezleteken hallottuk először nyilvánosan Berenczei L. városi képviselő határozott nyilatkozatát, miszerint ő a baloldalhoz tartozik, a kormányt hibáztatja, vádolja lassúsággal, elmulasztással, holott a politikában az idő drága stb.

Ezen elvből kifolyólag, az első értekezleten azon indítvánnyal, hogy míg a honvédelem ügye törvényhozásilag el nem intéztetik, addig az újonckiallításához segédkezet ne nyújtsunk, a második értekezleten pedig egy az erdélyi volt legfőbb törvényszék feloszlását tárgyzó kormányi leirat ötletéből, panaszos és bizalmatlankodó felirat indítványozásával lépve a küzdőterre, a jobboldalnak nyíltan és határozottan kesztett dobott; azonban a jobboldal sem tért ki, hanem szinten határozottan főlvetta a kesztőt; a harc makacs, de kétes nem volt, bár egyforma fegyverrel küzdöttünk, tartván a világító szöveteket a jogérzet, a tiszta hazafiság, a következetesség, az erő felülkerekedett, s a diadal a jobb párté lett.

A holnapi és azt követő napok küzdelmei is, ámbár hogy a megyéken is a napi renden levő dullói segédek választása szempontjából is tömeges leendő, alig fognak másként kiütni.

Ezen ülés cyclusunk érdekét növeli 2-or azon körülmény, miszerint országgyűlési képviselőink éppen itthon levén egyszerre három képviselőhöz leendő szerencsénk.

Id. gr. Teleki Domokos ugyanis néhány hét óta a M. Váshelytől felállítandó takarékpénztár ügyét fáradhatlan erélylyel és buzgalommal utbagazítván, székünk valamennyi magánértekezleteiben is, folyton csak a közjót és a tiszta igazságot pártolván megjelent. Ily erővel szemben a baloldal kísérletei nagyon is kockázottak.

Tolnai Gábor a mai értekezleten szintén megjelent, családi kedvetlen körülményeivel mentvén ki magát, miszerint ezen ns széknek eddigi bizottmányi üléseiben, valamint tisztválasztásánál is részt nem vehetett, továbbá vitaközös folytán fölmerült jellemző replicáját nem mellőzhetem, ugyanis azon váddal érintetvén B. L. által, miszerint az országgyűlésen még eddig hallgatott, nyugodtan felelt: „Igen én hallgattam, s kívánom, hogy önnek ne legyen oka majd azt mondani: bár ne beszéltem volna.“ Általános derűtlenség követte ezen megjegyzést, melyre B. L. viszonyválasza is t. i. hogy, ha a hallgatás arany, sok gazdag ember van a világon, megtette hatását, szóval a pártoknak merev szemben állása daczára, udvarias és lehető loyális összeszólalkozások történtek, politikai érettségünk alapján ezt reméljük a holnapi és holnaputáni napoktól is, melyekről később részletezen.

r. l.

Maroszzék állandó bizottmányának, Maros-Váshelytől 1868 március 2-dik és következő napokon tartott ülései.

A csaknem zsúfolásig telt nagyterem közepette t. széki elnök Nagy Sámuel fölszólalván, hogy ősi szokás szerint főkirálybíró ő mlgtát küldöttség által hívjuk meg körünkbe megjelenésre; ezen indítvány általánosan helyeseltetvén, s a küldöttség Tolnai Gábor, Sándor L., Komáromi F. és Turman L. által személyesítve küldetésében eljárván, közszeregetett főkirálybírák Mikó Mihály harsogó éljenzések közt csakhamar megjelent s elfoglalván elnöki székét egy a szék törvénykezési, közigazgatási, egészség- és neveléstügyi, közigazgatási, valamint közlekedési belhelyzetét tökéletesen visszatükröző és kimerítő tudósítás-tétellel nyitotta meg az ülést.

Sajnáljuk, hogy ezen jeles beszédet nem kapván meg terjedelmesen, nem közölhetjük, s

csakis a szék nemes keblt leányai által a koronázási ünnepélyre készített és a teremben föltűzve volt gyönyörű székzsálóját, illetőleg néhány következő sorának közlésére kell szorítkoznunk.

Midőn e díszes zászlót a tisztelt bizottmányának bemutatni s egyuttal annak gondos megtartásáért és leszállításáért a képviselő uraknak, ugyanis a bizottmány nevében is, bátorodom a méltánylás érzetét tolmácsolni, legyen szabad rövid szavakban kifejezést adni azon óhajtsoknak, adja az ég, hogy a mint Maroszzék lelkes hűlgyei e zászlót egy az alkotmányt helyreállító fejedelem törvényes koronázása ünnepére készítik, egy lohogjon az századok múlva is a szabadsága élvezetében boldog magyar nemzet alkotmányos ünnepén, és ha a végzet könyvében volna írva, hogy ezen békés ünnepre készült zászlót valaha a szabadságot küzdő népek élén lobogtassák, legyen az bármikor Maroszzék királyához és alkotmányához ragaszkodó hű fia győzelmének és dícsőségének hirdetője!!

Ezen közhelyesséssel és többszörös lelkes éljenzésekkel fogadott elnöki megnyitó beszéd után a kormányi rendeletek közzététele vétetvén elé, midőn a miniszteriumnak mult 1867-dik év decz. hó 28-án 1,253. szám alatt kelt rendelethe került a sor, melyben a főkormánysszéki idei 386. szám alatt tudatja székünk közönségével, hogy a volt erdélyi legfőbb törvényszék feloszlattatott, hogy az erdélyi ügyekben a Pesten székelő magyar curiának osztálya „erdélyi osztály“ czim alatt fogja gyakorolni 1868 január 1-én kezdve a harmadbi-róságot, és miután a felolvasás végeztével Filep Albert megjegyezte, hogy ezen rendelet ötletéből más határozat nem hozhatik, mint hogy szolgál kellemes tudásul, felállt Berenczei L.

Ezen ötletből az előértekezleten megkísértett indítványát hatáson, helyenként izgató szónoklattal kezdte: elmondotta, hogy ezen legfőbb törvényszék ugyan az, melyet a szebeni reichsrath teremtet, Szebenből felvándorolt Bécsbe, onnan levándorolt Kolozsvárra, ismét felvándorolt Pestre, csak annyi (?) a különbség, hogy most Pesten és nem Szebenben székel; végre megtette indítványát, meg lehetős halványon körvonaloza, mely abból állt, hogy ezen leirat ötletéből írának fel a miniszteriumnak, miszerint legyen már egyszer vége a provisoriumnak, s legyen már egyszer unio!

Lényegét tekintve, ártatlanság volt az egész, s mégis nyomában oly heves vita keletkezett, minőt az eddigi bizottmányi üléseinkben nem tapasztaltunk.

Hogy az unio s azzal kapcsolatban a törvénykezés, s a magánjog kérdése Erdélyben valahára törvényhozásilag véglegesen megoldassék, az mindnyájunknak közohajtása volt, függő kérdésnek csak is az maradt, hogy miután eziránti közohajunkat közlebbi bizottmányi üléstünkől fölterjesztettük, adjunk-e most annak újabb kifejezést? ha igen, ezen felolvasott rendelet ötletéből tegyük-e azt, vagy külön indítvány alapján?

A vita, mint mondám, elkecseregett volt. A balpárt, mely Berenczei L.-nak a város részéről képviselővé történt választásával diadalmaskodott, mindenáron tért akart kikutzni a szék területén is; azonban a deák-párt ezen leirat ötletéből az indítvány értelmében teendő ismételt slgterését az unionak a miniszterium iránti bizalmatlanság nyilvánításának tekintvén, egyszersmind nem levén hajlandó csak egy talpalatnyi tért is engedni a balpártnak, azt hevesen ellenezte.

A deák-párt részéről ezen tárgyzó szóltattak Filep Albert, Bothos Kálmán, gr. Teleki Domokos, gr. Redei István, Komáromi F. és Vályi P., a balpárt részéről Berenczei László, Bereczki S., Bereczki L., Berenczei J. és gr. Toldalagi Zs.

A csaknem három óra hosszan folyt vita a deák-párt tökéletes győzelmével fejeztetett be, nem a szónokok többsége, hanem a dulló segédek elékerülhető választása ötletéből nagyszámmal begyűlt falusi tagtársak és székelő atyafiak közérzilete döntötte el a kérdést. Szép jelei mutatkoztak a deák-párt és abból alakult tisztség iránti közbi-lomnak.

Ezen vita befejeztetvén, olvastatott a dulló segédek megválasztását tárgyzó kormányi rendelet, mely az elsőhöz ugyan nem hasonló, de mégis valamennyire viharos vitát idézett elő.

Eldöntendő volt, hogy válasszunk-e vagy ne válasszunk dulló segédeket? A szék bizottmányára levén bizva a megoldás, a szerint, a mint a szükség kívánja.

A balpárt rögtön nyilatkozott, hogy szükség nincs, tehát nem válasszunk; ellenkező nézetből csak Csongvai K. beszélt roppant zaj és vihar közt. Határozat lett, hogy nem válasszunk.

Itt megjegyzem, azon esetre, ha netalán a balpárt ezen döntvényt saját diadalának tartaná, a következő körülményeket ugyanis a jobb-párt azon elvből indulván ki, hogy új hivatalok felállításával csak rendkívüli szükség esetében terheltessék a közpénztár, a legközelebbi bizottmányi ülés alkalmával is a negyedik alkirálybírói állomás betöltését mellőzendőnek vélte, azonban a többség akarta s az állomás betöltetett; hasonló nézetben volt a dulló-segédi állomások betöltését illetőleg is, de azon esetre, ha a többség ismét a választást sürgetné, készen volt jelöltjeivel. Midőn pedig a közérzület a nem-választás mellett nyilatkozott, a párt

a helyett, hogy annak más irányt adni csak meg is kísérlete volna, hallgatva üdvözölte azt s a határozat csakhamar meghozatott.

Ennyiből áll az első nap története, és azon történetek ötletéből érne kezd az eszme, miszerint tanácskozási rend és házszabályok kidolgozása a megyei bizottmányoknál is az első kellekek és szükségletek közé tartozik.

Két óraker vége volt az ülésnek, s a 80 terítékes főkirálybírói izletes ebédnél, mint rendesen, feledni látszott mindenki a tanácskozási keserűségeket, lelkes felköszöntések történtek király ő Fel-ségéért, a királynéért és királyi gyermekekért, Deák Ferenczért, a miniszteriumért, gr. Péchiért, jelenvolt képviselőinkért és a főkirálybíróért, kinek tapintatos és bölcs kormányzata, valamint elnöklése ötletéből id. gr. Teleki Domokos mondott gyönyörű, de a helyszűke miatt, fájdalom, nem közölhető felköszöntést.

A többi napokról később; valamint székünk beléletére vonatkozó érdekes adatokban gazdag elnöki előterjesztést is, ha kívántatni fog, utólagosan megköldhetem.

r. l.

Árapatak, febr. 24. 1868. — (A sepsi szentgyörgyi iskola ügyében.) Zagoni ref. lelkes t. Demeter Sámuel úr, a „K. Közöny“ idei 20 dik számában egy öröndetes lendületet ad az olvasó, illetőleg az érdekeltek tudtára, hogy t. i. a nevezett iskola számára házat építenek.

Örülök újra. És pedig annyival inkább, hogy e hír többé nem csak magán beszélgetés, hanem hirlap útján szellőztetésre került, s mert az ügy, melynek a tiszteletes urak az élére szoktak állani, nem igen szokott dugába dőlni.

De minthogy van abban a tudósításban egy tétel, a mely engem nagyon megbokrosított, mely így hangzik: „Miként akarjuk e nagy dolgot kivinni? természetesen ez a nagy kérdés itt. Erről értekezünk ezután. Most csak annyit akartam, hogy legyen tisztába mindenki azzal: mi mit akarunk.“ Én is azt akarnám tudni, hogy e tárgyban már mennyire haladtak, és hol állnak meg.

Legyen szíves a tiszteletes úr időkoronkint ez ujság hasábjain közhírre tenni, és pedig azért, mert lehetnek sokan, mint én is, a kik a központtól távol vármegyén laknak, de még is érdeklődnek az által, én pl. e czélra még rég megigérttem volt a szükséges stakatur-nádat ingyen, s szeretném tudni, ha valyon e jelen évben lesz-e szükség rá? télen kelletvén jó előre az ily nádat levágtatni, beszerezni.

A szerkesztő ur pedig remélem lesz oly szíves, hogy annál inkább szavamom csiphessenek, e pár sort közre adni. Csulak Zsigmond, árapataki ev. ref. pap.

Ausztria.

A lajthántuli miniszterium pénzügyi tervéről még mindig a legkülönbözőbb hírek keringenek. Egyik bécsi lap, mely nagyon közel áll a kormány körökhöz, a couponok megadóztatása mellett szól. Ebből azt lehet következtetni, hogy a kormány combinatiójába komolyan szándékszik ezt is fölvenni. Ugyan ily értelemben szól egy másik tudósítás, mely szerint Brestel következő tervet készített a deficit fedezésére. A couponadó tíz százalékra emeltetik. A többi jövedelmi források adója hasonló arányban fölemeltetik. Minden tüke értékre egy negyed százalék vagyonadó vettetik ki. Továbbá 20 millió erejéig állambirtokok fognak eladani. Ezen rendkívüli adók csak három évre szólnak, s e terv keresztülvitele által Brestel szerint a deficit fedezhető lenne, a nélkül, hogy új kölcsön vétetnék fel, vagy a papírpénz szaporíttatnék.

Bécsben nagyon beszélnek, hogy Napoleon herceg oda is elmegy, de a legnagyobb incognitoban, s hogy kerülni fog minden érintkezést az udvari körökkel.

Bécs, márcz. 6. A reichsrathi delegatio ma az extraordinarium felett vitakozott. Gross elegendően tartja a 850,000 hátultöltő fegyvert; az új erődítési rendszert czészterültlennek és szükségletlennek nyilvánítja. Wickenburg a tisztelel parancsoló helyek szükségét hangsúlyozza. Rechbauer — Európa jelenlegi helyzete mellett — fájdalmas szívvel szavaz a bizottság indítványaira. A hadügymiszter 925,000 hátultöltő fegyverek szükségességét mutatja ki; felhatalmazást kér, hogy a letörölt 75 ezer darab fegyvert még ez év folytán megrendelhesse. Zyemialkovszki indítványa, hogy a fegyverzetbeli ezen szükséglet az idek budgetbe vétessék fel, 25 szóval 24 ellen elvetetett. A bizottsági javaslatok — Skené módosítványával — elfogadtattak. A kormány ajánla, hogy 75,000 db. hátultöltő fegyvernek megrendeléséről idején gondoskodjanak.

KÜLFÖLD.

KELETI ÜGYEK. A francia törvényhozó testületben Rouhernak ismét alkalma nyílt Európát a békéről biztosítani. Kijelenti, hogy a fölleg, mely néhány hó előtt a láthatárt borította, eloszlott. A béke nem fog megvárattatni, de hogy e próféta ijblett szavak meg ne hazudtassanak az események által, szuronyos katonákra van szükség, szám

szerint 100,000-re, melyek a békét megőrzik. Nem tudják, mennyire nyugtatja ez meg a politikai utereket, a börtöket, de a mindennemen érkező békés nyilatkozatok csillapíthatólag hathatnak rájuk.

Különösen a londoni félhívaatalos körökből kihangzó hang azt látszik mondani, daczára a Romániából, Bulgáriából és Szerbiából érkező nyugtalanító híreknek, hogy a béke Oroszország fellépése által a legközelebbi időben nem fog megvárattatni. A miniszterialis „Morning Herald“ valószínűleg a külügyi hivatal által sugalmazva lényegileg a következőket mondja:

Mindenestre esélytelenség volna a panszláv propaganda létezését elfogadni, de míg Anglia, Franciaország és Ausztria együttesen el vannak határozva: Törökország felbomlását meg nem engedni, addig ezen fondorlatok Oroszországnak alig nyújthatnak előnyt. A diplomatiára nézve sokkal nehezebb kérdés az európai Törökország belsejében ki-törendő forradalomra való kilátás. A külről jövő ellenség ellenében biztosíthatjuk Törökországot, de hogy nyujtsunk oltalmat és kezességet azok ellenében, kiket még alattvalóinak nevez.

Szerbia egy millió és Romania 4 millió lakosával a gyakorlatban Törökországtól egészen függetlenek. És mégis, mielőtt különléteik joga elismertetnék, Törökország és a véghatalmak jóváhagyását kellene kinyerniük, melyeknek együttes biztosításának köszönhetik ezen államok azon szabadságokat, melyekkel most bírnak. Hiába való dolog ezeknek porta elleni fölkeléséről beszélni, minthogy győgne hadseregeik Omer pasával szemben erőtelnek volna, és minthogy Oroszország eselekvő beavatkozásáról nem lehet szó. És mégis vannak a szerb és román lapokban harezra igazó cikkek. Ha illető kormányezikk által hatalmaztatnak fel erre, a nagy véghatalmak részéről idején volna a forradalmi szándék ellenében elbátortalanító tekintélylyel fellépni. Azon idő kétségen kívül el fog érkezni, midőn ezen növekedő államok természetes és könnyű átmeneti uton Törökországtól teljes függetlenségüket fogják kinyerni, és talán olyféle intézkedés fog tétetni, hogy az általuk fizetendő hűbéri összegek tökéssitessenek. Valjon Bulgaria, Romania és Kréta elér-e függetlenségüket, oly kérdés, melyre az idő fog felelni. Jelenre nézve az önkormányzat gyakorlatában még nem haladtak annyira, hogy Törökországtól való függetlenségüket igényelhetnék.

„Kronstädter Ztg.“ Rustsukból érkezett tudósításai szerint, a Dunánál úszpontosított török hadsereg már 50,009 emberre rug. Ennek folytán a drágaság már-már elviselhetlen lett.

FRANCZIAORSZÁG. Napoleon császárról írja a „Köln. Ztg.“ párisi levelezője, hogy szándékairól alig lehet valamit sejteni; zárkózottabb és külöleg részvételebb, mint bármikor volt, s ha nem tudnók közvetlen környezetétől, mely — mellesleg legyen mondva — harezias hangulatú, hogy a császár rendkívüli sokat foglalkozik katonai dolgokkal, azt lehetne hinni, hogy csakugyan valóság az, mit békeszeretéről beszélnek.

Egy genfi lap párisi levelezője pedig azt írja, hogy a katonai törvény minden pontját nagy erélylyel viszik ki, s két, vagy legkésőbb három hónap múlva Napoleon egy millió katonával fog rendelkezni. A császár aztán, ha egyszer az egy millió katona foggyverben lesz, ajánlani fogja az általános lefegyverzést. Az indítvány mindenestre erős támogatással fog a világ elé lépni, de mindezek csak jámbor óhajtsók. Európa nem érett még meg az általános lefegyverzésre. Sok mindennek kell még addig történnie, hogy a civilisatio ily óriás lépést tehessen.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az új szász grófnál f. hó 5-én tiszteltet a n. szebeni tanács és communitas. A comes a tisztelgők előtt azon hitét fejező ki, hogy küldetésének jó következményei nem fognak kimaradni. Az ugy is haszontalan demonstratiók kerülésére intett, annyival is inkább, mert ugy a magyar kormány, mint a magyar nemzet a legjobb indulatokat táplálja a szászok iránt. Kiemeli a reformok égető szükségét, mit az előbbi univertitás sem titkolt soha, s éppen ezért ajánlja a kormány tényeiben megnyugvást s az 1848-iki törvények, s különösen az unio teljes keresztülvitelét előmozdító munkásságot és őszentartást. Maga részére bizalmat és támogatást kér és remél. A nagy számu gyűlekezet legellenzékiebb tagjai is megnyugtatta érzéven magokat e beszéd által; a tisztelgés zajos éjjenekkel fejeztetett be.

— A polgári társalkodó tegnapielőtt tartá évi közgyűlést; s választá meg új tisztviselőit: Elnök lett Minorich K., jegyző Pap Áron, könyvtárnok Égeni S.

— Pesti távirat szerint a jelenleg Brünnben időző Napoleon herceg a magyar fővárost is meglátogatná.

— A pesti demoeatokr alapszabályait a miniszterium nem helyeseltvén, gyűlésezeit az alapszabályok kiigazításáig eltiltotta egyen kívül, melyen e szabályok elkészítődök.

— Kolozsvár vasárnap nagy városrá varázsoltatott át, nem ugyan valami hirtelen nagy előhaladás és előnyös átalakulás által, hanem a

